

**REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE**

**IZVJEŠĆE
O STANJU U SEKTORU VODNIH USLUGA
I RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE
ZA 2023.**

SADRŽAJ

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR.....	2
2. CIJENA VODE U HRVATSKOJ	7
3. CIJENE VODNIH USLUGA	10
4. CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA	18
5. CIJENE USLUGE PRAŽNENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE (MOBILNA ODVODNJA).....	27
6. NAKNADA ZA RAZVOJ	30
7. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA	33
8. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA	40
9. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE	49
10. STRUČNA MIŠLJENJA, STAJALIŠTA, SMJERNICE I OBAVIJESTI	59
11. UPRAVNI SPOROVI.....	66
12. TRENDOVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2023.....	67

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR

1.1. Podnošenje Izvješća

Ovo Izvješće podnosi se temeljem odredbe članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

1.2. Poslovanje Vijeća u produljenom mandatu

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, broj 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja Vijeća kao stalnog tijela, no u razdoblju 2013. – 2023. Vijeće nije uspostavljeno kao stalno tijelo.

Vijeće je u 2023. poslovalo isključivo po odredbama Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19). Prema prijelaznim odredbama članka 106. stavcima 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama:

„(1) Vijeće za vodne usluge osnovano Zakonom o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14., 46/18.) nastavlja poslovati u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) U roku od jedne godine od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. ovoga Zakona¹ imenovat će se članovi Vijeća za vodne usluge, a dosadašnji članovi Vijeća razriješiti.“

Do razrješenja članova Vijeća po odredbama Zakona o vodnim uslugama, Vijeće nastavlja poslovati u postojećem sastavu uspostavljenom u skladu s člankom 217. Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18), a na taj način je poslovalo i u 2023. godini.

Vijeće je i u 2023. poslovalo kao *ad-hoc tijelo*, bez stručne službe, a stručnu pomoć je osiguravalo ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo putem jedne državne službenice, u svojstvu tajnice Vijeća.

1.3. Saziv i sastav Vijeća

1.3.1. Drugi saziv Vijeća

Tijekom 2023. Vijeće je nastavilo poslovati u svom drugom sazivu. Odlukom Hrvatskog sabora KLASA: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/15) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće je u 2023. poslovalo u sastavu od 6 članova. U 2024. ostavku na dužnost člana Vijeća podnio Mario Milinković, zbog nespojivosti dužnosti člana Vijeća s dužnošću zastupnika u Hrvatskom saboru.

¹ Uredba o Vijeću za vodne usluge (NN 110/24)

U trenutku podnošenja ovoga Izvješća imenovan je treći saziv Vijeća za vodne usluge 15. srpnja 2025. (NN 104/25). Na dužnost predsjednika Vijeća imenovan je Vladimir Šimić, dipl.iur, na dužnost potpredsjednice Vijeća imenovana je Gabriela Braun Jelašić, dipl.ing.građ., a na dužnost tajnice Vijeća Sanja Genzić Jurišević, dipl.iur. Članovima Vijeća imenovani su Nikolina Ptiček, dipl.oec. i Siniša Andrijanić, dipl.oec.

1.3.2. Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj: tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne samouprave, udruga itd., no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

1.4. Financiranje Vijeća

Sukladno članku 66. Zakona o vodnim uslugama Vijeće za vodne usluge je proračunski korisnik državnog proračuna, u kojem se osiguravaju i sredstva za njegov rad.

1.5. Zakonodavni okvir

Zakonski i podzakonski okvir u djelatnosti vodnih usluga u 2023. činili su:

ZVU – Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19)

ZFVG – Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17, 66/19)

ZOV – Zakon o vodama (NN 66/19, 84/21 i 47/23)

ZVLJP – Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18 i 16/20)

UNOC - Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10, od 16.07.2023. van snage) UMEP - Uredba o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 112/10, od 16.07.2023. van snage)

UNKV - Uredba o visini naknade za korištenje voda (NN 82/2010, 83/12, 10/14, 32/20, 140/22 i 158/23)

UNZV - Uredba o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/13, 116/18)

PNKV - Pravilnik o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (NN 36/20)

PNZV - Pravilnik o obračunavanju i plaćanju naknade za zaštitu voda (NN 48/19)

1.6. Djelokrug Vijeća

Vijeće za vodne usluge u svom djelokrugu²:

1. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga
2. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj
3. nadzire zakonitost određivanja cijena posebnih isporuka vode iz članaka 47. do 54. Zakona o vodnim uslugama
4. vodi zbirku podataka o cijeni vodnih usluga i naknadi za razvoj te ih objavljuje
5. inicira donošenje uredbe o regulatornom računovodstvu, uredbu o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, uredbu o metodologiji za

² Čl. 67. ZVU

određivanje cijene vodnih usluga članka i uredbu o unutarnjem ustrojstvu Vijeća za vodne usluge

6. obavlja i druge poslove određene Zakonom o vodnim uslugama i Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Vijeće ne nadzire pojedinačne obračune cijena vodnih usluga i naknade za razvoj u računima za vodnu uslugu, što je nadležnost inspekcije za zaštitu potrošača unutar Državnog inspektorata Republike Hrvatske.

1.7. Metodologija postupanja Vijeća

1.7.1. Samostalna prijava cijena i troškova

Isporučitelji vodnih usluga dužni su Vijeću za vodne usluge dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga i podatke o troškovima svog poslovanja u roku od pet dana od objave odluke o cijeni vodnih usluga u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.“ (čl. 36. st. 3. ZVU). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koji se objavljuju u službenim glasilima kontrola je olakšana. Uz to javni isporučitelji vodnih usluga, gotovo bez iznimke, dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću, kao što postupaju s odlukom o cijeni vodnih usluga.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama.

S obzirom na to da su Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisani način određivanja cijene, vrste troškova koje cijena mora pokriti i sastavnice računa za vodne usluge - podcijenjena tarifna politika (prihod od cijene ne pokriva troškove) može se voditi samo neistinitim prikazivanjem poslovnih troškova.

Glavni nedostatak sustava samostalne prijave je u tome što podaci prijavljeni od isporučitelja nisu provjerljivi. Vijeće nije raspolagalo sredstvima da u postupku nadzora provede vještačenja prikazanih troškova i njihov odnos sa cijenom. U tom pogledu Vijeće se oslonilo na temeljne financijske izvještaje i podatke o dobiti i gubitku isporučitelja vodnih usluga kao na referentan podatak.

1.7.2. Preventivno-instruktivni pristup

Vijeće je u 2023. zadržalo tzv. preventivno-instruktivni pristup u odnosu na restriktivno-sankcionirajući tj. prvo je upozoravalo isporučitelje vodnih usluga na nezakonitosti u odlukama o cijeni vodnih usluga i o naknadi za razvoj, da bi potom primijenilo svoje ovlasti.

Vijeće komunicira s korisnicima vodnih usluga, isporučiteljima vodnih usluga te preostalom javnošću putem mrežnih stranica Vijeća, pri čemu koristi podstranicu na mrežnim stranicama ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo, kao domaćina.

U trenutku podnošenja ovog Izješća podstranica Vijeća na mrežnim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije je:

<https://mzozt.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-vodnoga-gospodarstva-i-zastite-mora-2033/vijece-za-vodne-usluge/2064>

Na web stranici su dostupni i obrasci prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na web stranici također su dostupna stručna mišljenja, očitovanja i odgovori na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

1.8. Statistika održanih sjednica

Od početka rada drugoga saziva do isteka 2023. Vijeće je održalo 263 sjednice. U 2023. Vijeće je održalo 29 sjednica i 56 radnih sastanaka. Sjednice i radni sastanci Vijeća održavani su hibridno, neposrednim fizičkim prisustvom i putem audio-video veze.

Dodatno su održavani i *ex parte* sastanci s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga i jedinica lokalne samouprave, o temama iz djelokruga Vijeća, pri čemu je utvrđivano činjenično stanje u pojedinim predmetima, davana pojašnjenja, upute, preporuke i savjeti.

1.9. Suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar WAREG-a.

1.9.1. Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je, u izvještajnom razdoblju, nastavilo djelovati u članstvu udruge WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014.

WAREG danas okuplja 26 regulatora vodnih usluga u statusu punopravnih članova i 8 regulatora vodnih usluga u statusu promatrača.

WAREG je od svog osnivanja do isteka 2023. održao 30 skupština od kojih su četiri održane u 2023. i to 27. u Lisabonu, 28. u Prištini, 29. u Budvi i 30. u Bruxellesu.

Vijeće za vodne usluge imalo je status promatrača od 4. Skupštine u Edinburgu u svibnju 2015., a pristupilo je u punopravno članstvo na 8. Skupštini u Horti u lipnju 2016.

Vijeće je putem WAREG-a razmjenjivalo informacije i iskustva vezana uz poslovanje isporučitelja vodnih usluga povodom energetske krize, ekološke tranzicije isporučitelja vodnih usluga, tarifnih okvira, benchmarkinga, EU poticanih investicija te o drugim pitanjima učinkovitog pružanja vodnih usluga u sve izazovnijem okruženju.

1.9.2. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

Vijeće za vodne usluge ima svog stalnog člana u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Vijeće je i u 2023. aktivno sudjelovalo u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača.

Zadaci Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača su sudjelovanje u izradi Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i izvješća o ostvarivanju Nacionalnog programa za zaštitu potrošača, poticanje izmjene i dopune postojećih te donošenje novih propisa iz područja zaštite potrošača, sudjelovanje u kreiranju politike zaštite potrošača i izvješćivanje Vlade Republike Hrvatske o slučajevima kršenja dobrih poslovnih običaja.

Vijeće je na sjednicama Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača davalo pojašnjenja o pravima potrošača u korištenju vodnih usluga.

2. CIJENA VODE U HRVATSKOJ

2.1. Struktura cijene vode

Cijena vode u Hrvatskoj ima sljedeće sastavnice:

Tablica 1 Sastavnice cijene vode

CIJENA VODE		KLASIFIKACIJE			
Sastavnice	Generički naziv	prema pravnoj prirodi	prema primatelju sredstava	prema razini primatelja sredstava	prema namjeni potrošnje
Fiksni dio CVU	cijene vodnih usluga (CVU)	cijena javne usluge	isporučitelj vodnih usluga	lokalna	OPEX i amortizacija
Varijabilni dio CVU			javni isporučitelj vodnih usluga		CAPEX
Naknada za razvoj (NZR)	vodne naknade	neporezna javna davanja (striktno namjene)	Hrvatske vode	nacionalna	CAPEX isporučitelja vodnih usluga i druge aktivnosti Hrvatskih voda
Naknada za korištenje voda (NKV)					
Naknada za zaštitu voda (NZV)					
PDV na cijenu vodne usluge (13%)	porezi	porez	Državna riznica		opća proračunska potrošnja

Legenda:

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije dugotrajne imovine, ali samo iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

2.2. Određivanje cijene vode u skladu s propisima

Sastavnice unutar cijene vode određuju se po zasebnim pravilima niže navedenih propisa.

2.2.1. Određivanje cijene vodnih usluga

Cijena vodne usluge određuje se u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama i Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva koja je donesena na temelju ranije važećeg Zakona o vodama (NN 153/09).

Pri određivanju cijene vodnih usluga donositelji moraju poštivati načela: povrata troškova od vodnih usluga kako je uređeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne pravičnosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

Do integracije javnih isporučitelja vodnih usluga, odluke o cijeni vodnih usluga moraju se donijeti u skladu s čl. 109. stavci 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama (prijelazna odredba).

Cijenu vodnih usluga određuju isporučitelji vodnih usluga (uobičajeno uprave ili nadzorni odbori, ili uprave uz suglasnost nadzornih odbora) uz suglasnost gradonačelnika/općinskih načelnika općina i gradova na području pružanja usluge. U roku od 30 dana od dana podnošenja odluke jedinici lokalne samouprave na suglasnost ona je dužna izdati suglasnost, obrazloženo odbiti izdavanje ili zatražiti izmjene i dopune. Ne postupi li jedinica lokalne samouprave na opisani način, istekom roka smatra se da je suglasnost dana. Ako suglasnost treba izdati više jedinica lokalne samouprave na području pružanja usluge, smatra se da je ona izdana kada je izdaju jedinice lokalne samouprave koje su izravno ili neizravno većinski član društva, dioničar odnosno osnivač javnoga isporučitelja vodne usluge.

Odluka o cijeni vodnih usluga objavljuje se u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.

Vijeće može povodom nadzora zakonitosti odluke o cijeni vodnih usluga:

- narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima (čl. 68. st.1.toč. 1. ZVU)
- donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o cijeni vodnih usluga (čl. 68. st.1.toč. 2. ZVU)
- donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti (čl. 68. st.1.toč. 4. ZVU).

2.2.2. Određivanje naknade za razvoj

Naknada za razvoj određuje se u skladu sa Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva, a supsidijarno se na način donošenja primjenjuju i odredbe Zakona o vodnim uslugama i Zakona o vodama.

Naknadu za razvoj donosi javni isporučitelj vodnih usluga (čl. 52.st.1. ZFVG), putem svoje skupštine (čl. 23. st.1. toč. 4. ZVU) i to tzv. dvostrukom većinom tj. većinom razmjerno temeljnom kapitalu i većinom broja članova društva (čl. 24. st. 3. i 4. ZVU), a iznimno i običnom većinom razmjerno temeljnom kapitalu (čl. 24.st.5. ZVU).

Iznimno od navedenog jedinice lokalne samouprave mogu predložiti uvođenje naknade za razvoj jedinici područne (regionalne) samouprave, u skladu sa Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva, na čijem se području nalazi izvorište ili površinski vodozahvat, kada su, radi zaštite izvorišta i površinskih vodozahvata u zonama sanitarne zaštite, potrebna posebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine (čl. 105. Zakona o vodama).

Odluka o naknadi za razvoj objavljuje se u „Narodnim novinama“, službenom listu Republike Hrvatske.

Vijeće za vodne usluge može na tri načina utjecati na odluke o naknadi za razvoj:

- narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima (čl. 68. st.1. toč. 1. ZVU)
- donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o naknadi za razvoj (čl. 68. st. 1.toč. 2. ZVU)
- donijeti privremenu odluku o naknadi za razvoj, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti (čl. 68. st.1. toč. 4. ZVU).

2.2.3. Određivanje naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda

Visinu obje naknade određuje Vlada Republike Hrvatske u skladu sa Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Visina naknade za korištenje voda propisuje se Uredbom o visini naknade za korištenje voda.

Visina naknade za korištenje voda za javnu vodoopskrbu je u 2023. iznosila 0,37826 €/m³ (2,85 kn/m³)³

Visina naknade za zaštitu voda propisuje se Uredbom o visini naknade za zaštitu voda.

Visina naknade za zaštitu voda je u 2023. iznosila 0,17917579 €/m³ (1,35 kn/m³)⁴.

Visina naknade za zaštitu voda umanjuje se primjenom odgovarajućeg koeficijenta (k_2), koji se množi s tarifom i to: 0,7 – za obveznike čije se otpadne vode pročišćavaju na uređaju prvog stupnja pročišćavanja otpadnih voda; 0,3 – za obveznike čije se otpadne vode pročišćavaju na uređaju drugog stupnja pročišćavanja otpadnih voda i 0,2 – za obveznike čije se otpadne vode pročišćavaju na uređaju trećeg stupnja pročišćavanja otpadnih voda.

Vijeće za vodne usluge nema zakonskih ovlasti u odnosu na određivanje visina ove dvije naknade.

2.2.4. Porez na dodanu vrijednost

Stopa poreza na dodanu vrijednost propisuje se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost.

Stopa poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge povećana je sa 10% na 13% 1. siječnja 2014.

³ Čl. 4. Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za korištenje voda (NN 32/20)

⁴ Čl. 3.st. 1. Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/13 i 116/18)

3. CIJENE VODNIH USLUGA

3.1. Vrste i sastavnice cijene vodnih usluga

Tablica 2 Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

Vrsta vodnih usluga
za javnu vodoopskrbu (fiksna mreža ili iznimno, mobilna)
za odvodnju otpadnih voda (fiksna mreža ili mobilna)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksna infrastruktura)

Tablica 3 Sastavnice cijena vodnih usluga prema vrsti troškova

Sastavnice prema vrsti troškova	Jedinica mjere
fiksni dio (puna)	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
fiksni dio (socijalna)	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
varijabilni dio (puna)	kn/m ³
varijabilni dio (socijalna)	kn/m ³ (ne više od 60% od osnovne varijabilne)

Tablica 4 Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

Kategorije korisnika vodnih usluga
Kućanstva
Poslovni korisnici
Nekomercijalni korisnici
Poljoprivreda

3.2. Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge⁵.

Cijena vodne usluge mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i to:⁶

- materijalne troškove
- troškove usluga
- troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar,
- troškove za zaposlene
- financijske rashode (troškove)
- troškove amortizacije dugotrajne imovine
- troškove vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga,
- trošak naknade za korištenje voda iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17), nakon roka određenog člankom 95. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3., odnosno iz članka 95. stavka 3.,

⁵ Čl. 5. st. 7. ZVU

⁶ Čl. 4. UNOC

Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.

3.3. Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

Cijena vodne usluge sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne odvodnje i/ili pročišćavanja otpadnih voda, (...) je količina (kubni metar tj. m³) ispuštene otpadne vode (...).

Fiksni dio cijene vodne usluge plaća se u fiksnom iznosu i mora pokriti fiksne troškove pružanja vodnih usluga propisane uredbom o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga.⁷

3.4. Fiksni dio cijene vodnih usluga

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:⁸

- očitavanja vodomjera
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima, tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.

Fiksni dio se izražava, u pravilu, u eurima, mjesečno (€/mj.)

3.5. Varijabilni dio cijene vodnih usluga

Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga, mjereno u kubičnim metrima (m³).

Prihodi od varijabilnog dijela cijene vodnih usluga pokrivaju sve troškove upravljanja komunalnim vodnim građevinama i troškove poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga, koji nisu fiksni.

Iako je po svojoj naravi amortizacija fiksni trošak, prema UNOC-u, ona tereti varijabilni dio cijene vodnih usluga.

Varijabilni dio cijene vodne usluge iskazuje se u eurima, po kubičnom metru (€/m³).

⁷ Čl. 42. st. 2., 4. i 5. ZVU

⁸ Čl. 6. UNOC

3.6. Socijalna cijena vodne usluge

Odluka o cijeni vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje mora sadržavati i cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici (socijalna cijena vodne usluge).

Javni isporučitelji vodnih usluga dužni su formirati socijalnu cijenu vodne usluge, kako za varijabilni dio cijene, tako i za fiksni. Socijalna cijena vodne usluge mora biti propisana u sve tri vodne usluge: javnoj vodoopskrbi, javnoj odvodnji otpadnih voda i pročišćavanju otpadnih voda.

Socijalna cijena vodne usluge ne može se utvrditi u visini većoj od 60 % od cijene vodne usluge koju plaćaju korisnici vodnih usluga koji nisu socijalno ugroženi.

Osnovica socijalne cijene vodnih usluga je količina isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva nije propisana zakonom. Prema preporuci Vijeća za vodne usluge iz 2015. količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva iznose 70 litara po stanovniku/dnevno (što je 5,88 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj). Preporuka Vijeća višekратно nadilazi standard za Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) od 20 l/dnevno po članu kućanstva, što iznosi 1,68 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj.

Razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje se iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike.

Socijalno ugroženi stanovnik je osoba koja sukladno propisima kojim se uređuje socijalna skrb ima pravo na naknadu za troškove stanovanja, a njihov popis jedinica lokalne samouprave dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga najkasnije do 10. prosinca tekuće godine za iduću godinu. Popis se redovito mijenja i dopunjuje, prema vremenu stjecanja statusa socijalno ugroženih stanovnika i dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga do 15. dana u tekućem mjesecu za idući mjesec.

3.7. Određivanje cijena vodnih usluga u praksi

3.7.1. Broj odluka i provedenih nadzora zakonitosti

Tijekom 2023. Vijeće je zaprimilo 43⁹ odluke o cijeni vodnih usluga uključujući izmjene i dopune postojećih odluka od 30¹⁰ isporučitelja vodnih usluga.

3.7.2. Obustava nezakonitih odluka

Tijekom 2023. Vijeće je obustavilo 5 odluka o cijeni vodnih usluga:

⁹ 54 u 2022.

¹⁰ 40 u 2022.

Tablica 5 Obustave odluka o cijeni vodnih usluga u 2023.

Isporučitelj vodnih usluga	Obuhvat	Razdoblje	Razlog
Liburnijske vode d.o.o. Ičići	djelomična obustava Odluke o cijeni vodnih usluga (26 tarifa)	na 2 mjeseca	izračun troškova električne energije bez primjene Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije
Komunalac- vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice	obustava Odluke o cijeni vodnih usluga javne vodoopskrbe	do otklanjana razloga	neobjava u županijskom službenom listu
Komunalac- vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice	obustava Odluke o cijeni vodne usluge javne odvodnje, aglomeracija Delnice	do otklanjanja razloga	neobjava u županijskom službenom listu
Komunalac- vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice	obustava Odluke o cijeni vodne usluge javne odvodnje, aglomeracija Mrkopalj	do otklanjanja razloga	neobjava u županijskom službenom listu
Komunalac- vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice	obustava Odluke o cijeni vodne usluge javne odvodnje, aglomeracija Ravna Gora	do otklanjanja razloga	neobjava u županijskom službenom listu

3.7.3. Alokacija fiksnih troškova na pojedinačnog korisnika

Većina isporučitelja određuje fiksni mjesečni iznos (€/mj.), a za neke kategorije obveznika i fiksni tromjesečni iznos (€/mj.³)¹¹.

Posljedično tomu, isporučitelji vodnih usluga su koristili u pravilu dva modela alokacije troškova na pojedinačnog korisnika:

- određivanjem fiksnog dijela cijene po promjeru priključka (cijevi), što je značilo jedan obračun po priključku (vodomjeru) i
- određivanjem fiksnog iznosa po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru).

Oba modela obračuna su propisna.

Ipak, uočeno je da je obračun po priključku (vodomjeru) znatno cjenovno nepovoljniji za industrijske korisnike i samo produbljuje već uspostavljeni cjenovni nerazmjer stanovništvo – industrija.

¹¹ Metoda alokacije nije propisana u UNOC-u

3.7.4. Sezonske i izvansezonske cijene

U izvještajnom razdoblju nijedan isporučitelj vodnih usluga, u obuhvatu nadzora Vijeća, nije određivao različite tarife u sezoni i izvan nje (sezonske i izvansezonske cijene vodnih usluga).¹²

Vijeće je u ranijim nadzorima (2010-2015.) stalo na stajalište da primjena sezonske i izvansezonske cijene nije sukladna zakonskim načelima.¹³

3.7.5. Blok tarifa

Blok tarifa je vrsta tarife koja je vezana za količine potrošnje, koje su razvrstane u raspone, od $x \text{ m}^3$ do $y \text{ m}^3$, potrošnje (tzv. blokove).¹⁴ Korisnici u višim blokovima plaćaju povećanu tarifu vodne usluge vode, da bi se potaklo racionalnije korištenje voda (rastuća blok tarifa), ili korisnici u višim blokovima plaćaju smanjenu tarifu vodne usluge, da bi ih se odvratilo da umjesto javne vodoopskrbne mreže koriste alternativne izvore vode, kao što su industrijski zdenci, zahvat na vodotoku ili podzemlju (padajuća blok tarifa).

Vijeće je uočilo da se u Hrvatskoj primjenjuje samo padajuća blok tarifa¹⁵.

3.7.6. Nepravilnosti u određivanju socijalne cijene vodnih usluga

U 2023. nisu uočene nepravilnosti u određivanju socijalne cijene vodnih usluga.

3.7.7. Uvođenje eura i pravila zaokruživanja i iskazivanja sastavnica računa za vodne usluge

Povodom početka uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (1. siječnja 2023.) Vijeće za vodne usluge je 19. siječnja 2023. izdalo mišljenje o zaokruživanju i iskazivanju sastavnica računa za vodne usluge u cjenicima i računima za vodnu uslugu, tj. o primjeni članka 15. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/2022; dalje u tekstu Zakon o uvođenju eura) te o tome obavijestilo sve isporučitelje vodnih usluga i postavilo mišljenje na svoju internetsku stranicu.

U svom mišljenju Vijeće je navelo:

1. Jedinične iznose (tarife) cijene vodnih usluga i naknade za razvoj treba smatrati jediničnim cijenama niske vrijednosti u smislu članka 15. stavka 2. Zakona o uvođenju eura.

¹² UNOC ne zabranjuje sezonske i izvansezonske tarife

¹³ Nekoliko isporučitelja vodnih usluga u jadranskom priobalju odredilo je više tarife u ljetnoj sezoni on one u ostalom dijelu godine. Kao razlog su istakli mnogostruko povećanja broja korisnika u ljetnim mjesecima i povećanim proizvodnim troškovima, što opravdava racionalizaciju korištenja vode kroz povećanu tarifu. Prvi saziv Vijeća je zaključio (i) da ne postoje pokazatelji smanjenja potrošnje po korisniku u ljetnim mjesecima kao posljedica povećanja tarife, (ii) da se troškovi proizvodnje i distribucije vode po jedinici mjere ne povećavaju već upravo suprotno da djeluje ekonomija razmjera tj. da povećanjem volumena isporučene vode padaju i jedinični prosječni troškovi proizvodnje i (iii) da u sezonskoj tarifi postoje elementi diskriminacije povremenih korisnika u odnosu na stalne korisnike.

¹⁴ ZVU i UNOC ne sprečavaju propisivanje blok tarife

¹⁵ KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka

2. Odredba članka 15. stavka 2. Zakona o uvođenju eura glasi: „(2) Jedinичne cijene niske vrijednosti iskazane za obračunske jedinice roba i usluga koje se koriste kao množenik za izračun cijene roba i usluga te druge cijene niskih vrijednosti, preračunate sukladno pravilima za preračunavanje iz članka 4. Uredbe (EZ) br. 1103/97, zaokružuju se i iskazuju na više od dvije decimale.“
3. U smislu citirane odredbe obvezatno je zaokruživanje i iskazivanje tarifa varijabilnog dijela cijene vodnih usluga i tarife naknade za razvoj na više od dvije decimale.
4. Tarife fiksnog dio cijene vodnih usluga ne iskazuju se na više od dvije decimale, jer se na tu tarifu ne primjenjuje matematička operacija množenja pa se tarifa ne koristi kao množenik, što je pretpostavka za primjenu članka 15. stavka 2. Zakona o uvođenju eura.
5. Zaokruživanje i iskazivanje tarifa vodnih usluga i naknade za razvoj treba provesti u cjenicima i računima za vodnu uslugu.
6. Cjenik nije odluka o cijeni vodnih usluga, niti odluka o naknadi za razvoj. Cjenik je prikaz sastavnica računa za vodnu uslugu koji se izrađuje u formi tablice te postavlja na internetske stranice isporučitelja vodnih usluga, kako bi korisnici vodnih usluga imali transparentan i jednostavan pregled što se plaća u računu za vodne usluge. Za razliku od odluke o cijeni vodnih usluga i odluke o naknadi za razvoj, cjenik sadržava sve tarifne elemente računa za vodne usluge: fiksni dio cijene vodnih usluga, varijabilni dio cijene vodnih usluga, porez na dodanu vrijednost, naknadu za razvoj, naknadu za korištenje voda i naknadu za zaštitu voda.

U preostalim 13 točaka Vijeće je detaljno obrazložilo pravila zaokruživanja i iskazivanja sastavnica računa za vodne usluge u cjenicima i računima za vodnu uslugu, te je dalo primjer računa za vodnu uslugu:

Primjer računa za vodne usluge				
Stavke	Količina	Mjerna jedinica ili obračunsko razdoblje	Tarifa (€)	Iznos po stavkama (€)
Fiksni dio cijene vodne usluge javne vodoopskrbe	1,00	mj.	2,12	2,12
Fiksni dio cijene vodne usluge javne odvodnje	1,00	mj.	1,86	1,86
Varijabilni dio cijene vodne usluge javne vodoopskrbe	8,00	m ³	0,67025	5,36
Varijabilni dio cijene vodne usluge javne odvodnje - skupljanje otpadnih voda	8,00	m ³	0,24554	1,96
osnovica PDV-a				11,30
Iznos PDV-a (stopa od 13%)				1,47
Naknada za korištenje voda	8,00	m ³	0,37826	3,03
Naknada za zaštitu voda	8,00	m ³	0,17917579	1,43
Naknada za razvoj	8,00	m ³	0,06636	0,53
fiksni tečaj konverzije 1 € (kn)			Iznos za plaćanje (€)	17,76
7,53450			kn	133,81

Zaokruživanje i iskazivanje naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda provelo se prema uputi koje su dale Hrvatske vode.

3.7.8. Subvencioniranja troškova vodnih usluga u iznimnim okolnostima te mogućost uvođenja tarifa u više etapa

Potaknuto inflatornim kretanjima do 2023. te okolnošću da mnogi isporučitelji vodnih usluga nisu mijenjali cijene više od 10 godina, Vijeće je 23. ožujka 2023. donijelo sljedeće stajalište i objavilo ga:

- I. Uvažavajući iznimne okolnosti općega rasta troškova na svjetskim tržištima i domaćem tržištu, što uključuje utjecaj akumulirane inflacije i trenutnih inflatornih stopa na troškove poslovanja isporučitelja vodnih usluga, osobito onih koji godinama (neki i preko 10 godina) nisu mijenjali cijene vodnih usluga;
- II. Imajući u vidu ocjene Europske komisije da je vrhunac inflatornoga vala iza nas¹⁶;
- III. Uvažavajući da je Vlada Republike Hrvatske donijela Uredbu o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 31/2023), kojom su mjere iz Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 104/22) produljene počev od 1. travnja 2023. do 30. rujna 2023., čime je privremeno otklonjen utjecaj porasta troškova električne energije, toplinske energije i prirodnog plina na poslovanje isporučitelja vodnih usluga;

Vijeće za vodne usluge poziva osnivače, skupštine i uprave isporučitelja vodnih usluga da u postupku donošenja odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj posebnu pozornost obrate na sljedeće:

1. Potrebno je s krajnjom obazrivošću uravnotežiti potrebu za financijskom stabilnošću isporučitelja vodnih usluga i potrebu za održanjem socijalne prouštivosti cijene vode;
2. Potrebno je zasebno preispitati svaki trošak i svaki kapitalni izdatak i ocijeniti njegovu opravdanost te isključiti neopravdane i neprioritetne troškove i izdatke iz poslovnih planova, koji su osnova za donošenje odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj;
3. Potrebno je razmotriti mogućnost subvencioniranja povećanih operativnih troškova isporučiteljima vodnih usluga iz proračuna jedinica lokalne samouprave, bilo da su osnivači isporučitelja vodnih usluga ili nisu osnivači isporučitelja vodnih usluga, ali su u prostornom obuhvatu pružanja vodnih usluga odnosno isporučitelja vodnih usluga. Operativni troškovi isporučitelja vodnih usluga, u pravilu, se ne subvencioniraju iz javnih proračuna, već su podložni načelu povrata troškova od vodnih usluga. Međutim, u iznimnim okolnostima, a rekordna inflacija nedvojbeno čini okolnosti iznimnima, ukazujemo da Zakon o proračunu ne sadržava ograničenja potrošnje proračunskih sredstava za ove namjene, a Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva ne sadržava zabranu potrošnje proračunskih sredstava za ove namjene;

¹⁶ https://croatia.representation.ec.europa.eu/news/zimska-gospodarska-prognoza-2023-hrvatski-rast-procijenjenje-na-visokih-63-u-2022-2023-02-13_hr

4. Kod većih realnih promjena cijene vodnih usluga i naknade za razvoj potrebno je razmotriti uvođenje novih tarifa u dvije ili više etapa;
5. Vijeće za vodne usluge će, u razdoblju trajanja iznimnih okolnosti, pojačati nadzor nad zakonitošću odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj te pojačati zahtjeve za dostavu dokumentacije koja se prilaže uz odluke o cijeni vodnih usluga i odluke o naknadi za razvoj.

4. CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA

4.1. Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima

Javni isporučitelj vodnih usluga *može* pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga (fakultativna isporuka).

Javni isporučitelj vodnih usluga *dužan je* pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ako to ne ugrožava isporuku vode na uslužnom području prvoga isporučitelja, a drugom isporučitelju redovito ili povremeno nedostaju potrebne količine vode ili drugi isporučitelj ima hitnu potrebu za dodatnim količinama vode zbog nestašica, onečišćenja, drugog pogoršanja kakvoće vode i drugih hitnih razloga (obligatna isporuka).¹⁷

4.2. Veleprodajna cijena

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) ne može biti veća od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja i razumnog troška provoda vode kroz građevine za javnu vodoopskrbu. (čl. 47. st. 3. Zakona o vodnim uslugama).

4.2.1. Struktura veleprodajne cijene vode

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) ne sadržava fiksni dio, kao ni naknadu za razvoj, naknadu za zaštitu voda i naknadu za korištenje voda iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“ (č. 47. st. 5. Zakona o vodnim uslugama).

4.2.2. Određivanje cijene vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju

Cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) određuje javni isporučitelj vodnih usluga – prodavatelj svojom odlukom, zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga koja se donosi za krajnje korisnike vodnih usluga, uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge. (čl. 47.st.4. Zakona o vodnim uslugama).

U prijelaznom razdoblju, do integracije isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, primjenjuju se prijelazna odredba članka 105. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama koja glasi: „Dok se cijena vodne usluge posebne isporuke vode ne odredi sukladno članku 47. stavku 4. ovoga Zakona, bilo koja strana u odnosu međusobne isporuke vode za ljudsku potrošnju može zatražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom odlukom o odredi cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima.“ Jednaki pravni učinak ima i donošenje prethodne suglasnosti iz čl. 47. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama, te se i ova odredba primjenjivala.

U 2023. većina cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju bila je određena ugovorom između prodavatelja i kupca, jedan dio privremenim mjerama, privremenim

¹⁷ Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima uređena je člankom 47. Zakona o vodnim uslugama.

odlukama ili uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge, a manji dio jednostranim odlukama prodavatelja.

Sve navedeno odnosi se i na cijene javne odvodnje tj. prihvat komunalnih otpadnih voda od drugoga isporučitelja vodnih usluge, radi daljnje odvodnje i pročišćavanja.

4.3. Sudionici i količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

U 2023. vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugim isporučiteljima vodnih usluga prodavalo je 50 isporučitelja za 65 isporučitelja kao kupaca.

Jedini preostali isporučitelj na veliko je Vodovod Hrvatsko primorje-južni ogranak d.o.o. Senj, koji isporučuje vodu za pet isporučitelja vodnih usluga, i to: Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag, Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj, Vrelo d.o.o. Rab, Crno Vrilo d.o.o. Karlobag i Komunalije d.o.o. Novalja.

Vijeće nije sustavno pratilo veleisporuke vode koja nije zahvaćena u Hrvatskoj. Neovisno o tome, u različitim okolnostima, identificirana su dva prekogranična prodavatelja i to: od JP Komunalna Ilirska Bistrica (SLO) prema Liburnijskim vodama d.o.o. Ičići i od Vodogradnje¹⁸ d.o.o. Tomislavgrad prema Vodovodu Imotske krajine d.o.o. Imotski te Vodovodu i odvodnji Cetinske krajine d.o.o. Sinj.

Isporučitelj vodnih usluga Metković d.o.o. također koristi i izvorište Doljani u Bosni i Hercegovini, na crpilištu za čiju je izgradnju bio investitor i u čijem je dugotrajnom posjedu.

Konavosko komunalno društvo d.o.o. Čilipi isporučuje vodu za D.o.o. Vodovod i kanalizacija Herceg Novi. Voda se zahvaća u Bosni i Hercegovini, u hidro-energetskom sustavu Trebišnjice (akumulacijsko jezero, hidroelektrana i građevine za zahvat i provod vode) te se provodi magistralnim cjevovodom Konavoskog komunalnog društva d.o.o. Čilipi za D.o.o. Vodovod i kanalizacija Herceg Novi. Sporazumom zaključenim između republika tadašnje SFRJ o korištenju vode iz ovog sustava Crnoj Gori dano je pravo besplatnog korištenja 600 l/sek. vode za potrebe vodoopskrbe.¹⁹ Konavosko komunalno društvo d.o.o. Čilipi je u 2023. isporučilo cca 28.000 m³ vode za D.o.o. Vodovod i kanalizacija Herceg Novi.

4.4. Cijene vode prema drugim isporučiteljima

4.4.1. Najviše i najniže cijene određene ugovorima ili odlukom prodavatelja

Najnižu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Vodovod d.o.o. Zadar prema Vodovodu i odvodnji Benkovac u visini od 0,15927 €/m³ (1,32 kn/m³).

Najvišu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Komunalac d.o.o. Otočac prema Vodovodu i odvodnji d.o.o. Senj, u visini od 1,19451 €/m³ (9,00 kn/m³)

Jedini preostali isporučitelj na veliko, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj, ima cijenu od 0,26545 €/m³ (2 kn/m³) prema svojim pet kupaca.

¹⁸ Društvo registrirano u Bosni i Hercegovini čiji su osnivač Hrvatske vode

¹⁹ Od ukupno 32 km cjevovoda sa HE sustava Trebišnjica, 22 km cjevovoda nalazi se na teritoriju Republike Hrvatske i prolazi trasom bivše uskotračne pruge koja je u vlasništvu Općine Konavle. Općina Konavle temeljem ugovora s isporučiteljem iz Herceg Novoga njemu naplaćuje naknadu za umanjenu vrijednost zemljišta.

Tablica 6 Raspon cijena određenih ugovorima između isporučitelja vodnih usluga ili odlukom prodavatelja (javna vodoopskrba)

Raspon cijena	mjerna jed.	najniža	najviša	Omjer
	kn/m ³	1,20	9,00	7,5
	€/m ³	0,15927	1,19451	7,5 ²⁰

4.4.2. Cijene određene privremenim mjerama i privremenim odlukama Vijeća

U ovom odjeljku prikazane su sve donesene privremene mjere, privremene odluke te prethodne suglasnosti na odluku o cijeni vodnih usluga drugim isporučiteljima vodnih usluga, koje je donijelo Vijeće za vodne usluge, jer, osim u jednom slučaju²¹, nisu zamijenjene pravomoćnim odlukama sudova.

Tablica 7 Privremene mjere iz 2015., 2016. i 2017. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	DUKOM d.o.o. Dugo Selo	4,68 (V)	2,08 - na zahtjev kupca
	Vodoopskrba i odvodnja Vrbovec d.o.o. Vrbovec	4,68 (V)	2,18 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	HUMVIO d.o.o. Hum na Sutli (mjerno mjesto: Harina Zlaka)	3,20 (M)	1,50 - na zahtjev kupca pa potom zamijenjena ugovorom na cijenu od 2,07
	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić (mjerno mjesto: Luka)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerna mjesta: Domahovo i Strmec)	3,80 (V)	1,79 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	3,80 (V)	1,57 - na zahtjev kupca

²⁰ U 2022. godini omjer je bio 28,30

²¹ KD VIK Rijeka za Liburnijske vode

	(mjerno mjesto: Dubravica)		
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	4,20 (M)	3,58 - na zahtjev prodavatelja*

* izmijenjeno 2022. godine

Tablica 8 Privremene mjere iz 2018. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a
		po ugovoru ili po odluci prodavatelja	po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. (mjerno mjesto Svibje, prema Ivanić Gradu)	2,53 (M)	1,71 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić	Vodovod i odvodnja Bistra d.o.o. (na 2 mjerna mjestu u Novakima Bistranskim, na mjernom mjestu u Bukovju Bistranskom i na 2 mjerna mjestu u Donjoj Bistri)	3,57 (M)	1,50 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić (na mjernom mjestu: Luka II)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
NPKLM Vodovod d.o.o. Korčula	Vodovod Opuzen d.o.o.	2,31 (M)	1,33 – na zahtjev kupca

Tablica 9 Privremene mjere iz 2019. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	Cijena vodne usluge po ugovoru ili odluci prodavatelja (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vodne usluge po privremenoj mjeri/privremenoj odluci Vijeća (kn/m ³) bez PDV-a
NPLKM Vodovod	Vodovod Opuzen d.o.o.	1,33*	1,45 – na zahtjev prodavatelja
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Liburnijske vode d.o.o.	4,60 (V)	2,80 – na zahtjev kupca

* prema prvoj privremenoj mjeri Vijeća

Tablica 10 Privremene mjere i privremene odluke iz 2020. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	Cijena vodne usluge po ugovoru ili odluci prodavatelja (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vodne usluge po privremenoj mjeri/privremenoj odluci Vijeća (kn/m ³) bez PDV-a
Rad d.o.o. Drniš	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	4,10 (M)	1,75 – na zahtjev kupca
Vodovod d.o.o. Omiš	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	3,61 (M)	2,64– na zahtjev kupca
Vodovod Brač d.o.o. Supetar	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	2,94 (M)	1,37– na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Cetinske Krajine d.o.o. Sinj	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	3,6 (M)	2,35– na zahtjev kupca
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Ponikve voda d.o.o.	4,60 (V)	3,06– na zahtjev kupca
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Liburnijske vode d.o.o.	2,80 (M)	3,23*

* privremena mjera u upravnom sporu

U tablicama do 2021. označene su cijene vode koje su manje (M) od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe na svom području pružanja usluge.

Isto tako u tablici su označene i cijene vode koje su veće od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe (V) na svom području pružanja usluge. U slučajevima označenim pod (V) na prvi je pogled razvidno da su takve cijene određene protivno tada važećem članku 208. stavak 1. Zakona o vodama odnosno sada važećem članku 47. Zakona o vodnim uslugama.²²

Tablica 11 Privremene odluke i prethodne suglasnosti iz 2021. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	MJERNO MJESTO	VRSTA ODLUKE	ODOBRENA CIJENA (kn/m ³)
Vodovod Korenica d.o.o.	Spelekom d.o.o. Rakovica	vodosprema Lisina	Prethodna suglasnost	2,51
Komunalac d.o.o. Otočac	Vreline d.o.o. Vrhovine	Zalužnica	Privremena odluka	1,87
Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek	Urednost d.o.o. Čepin	Ovčara	Privremena odluka	1,63
Baranjski vodovod d.o.o. Beli Manastir	Vodoopskrba d.o.o. Darda	Majške Međe	Privremena odluka	4,54
Vodoopskrba d.o.o. Darda	Baranjski vodovod d.o.o. Beli Manastir	Novi Čeminac	Prethodna suglasnost	3,99

Prethodne suglasnosti davane su na zahtjev pružatelja usluge.

Privremene odluke donesene su na zahtjev korisnika usluge.

Tablica 12.a Prethodne suglasnosti iz 2022. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	MJERNO MJESTO	ODOBRENA CIJENA (kn/m ³)	USLUGA
Hidrobel d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	MRS Kralja Tomislava i MRS Zinka Kunc	3,84*	javna vodoopskrba
Vodovod Pula d.o.o. Pula	Istarski vodovod d.o.o. Buzet	3-2-201: lokacija ČUBANI 0 BB ŽMINJ, 3-18-304: lokacija SMOLJANCI 0, KRMED SVETVINČENAT, 3-1-405: lokacija SUTIVANAC 0 GROMAČA ŽMINJ	3,50	javna vodoopskrba
Vinkovački vodovod i kanalizacija	Drenovački vodovod d.o.o.,	Drenovci, Posavski Podgajci, Račinovci i Rajevo Selo	1,62	javna vodoopskrba
	Komunalac d.o.o. Županja	Županja, Bošnjaci, Gradište i Topola	1,62	javna vodoopskrba

²² U sporu pred trgovačkim sudovima (Trgovački sud u Rijeci i Visoki trgovački sud) Liburnijske vode d.o.o. pravomoćno su u 2021. odbijene sa tužbenim zahtjevom.

	KTD Gunja d.o.o.	Gunja	1,62	javna vodoopskrba
--	------------------	-------	------	-------------------

Tablica 12.b Prethodne suglasnosti iz 2022. (javna odvodnja)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	MJERNO MJESTO	ODOBRENA CIJENA (kn/m ³)	USLUGA
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	VEMOGS-DS_01-Matije Petra Katančića i VEMOGS-DS_02-Kralja Tomislava	2,70	pročišćavanje
Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac	Komunalno Duga Resa d.o.o.	Mrzlo Polje	1,36	provod
			3,91	pročišćavanje

Tablica 12.c Prethodne suglasnosti iz 2022. (navodnjavanje iz sustava javne vodoopskrbe)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	MJERNO MJESTO	ODOBRENA CIJENA (kn/m ³)	USLUGA
Istarski vodovod d.o.o. Buzet	Istarska županija	akumulacija Mateši (sustav navodnjavanja Červar Porat - Bašarinka)	1,80	javno navodnjavanje iz sustava javne vodoopskrbe (probno punjenje)

Tablica 13. a. Prethodne suglasnosti iz 2023. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	MJERNO MJESTO	ODOBRENA CIJENA (€/m ³)	PROTUVRIJEDNOST (kn/m ³)
Rad d.o.o. Drniš	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split	Sinobor	0,25862	1,95
Vodovod i odvodnja Cetinske krajine, d.o.o. Sinj	Vodovod d.o.o. Omiš	Nova Sela i Čikotina Lada	0,40480	3,05
Rad d.o.o. Drniš	Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik	Kljaci	0,28005	2,11
Vodovod d.o.o. Omiš	Vodovod Brač d.o.o. Supetar	Ribnjak	0,13670	1,03

Komunalac- vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice	KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Fužinski Benkovac	0,40480	3,05
---	---	----------------------	---------	------

Tablica 13.b Prethodna suglasnost (javno navodnjavanje iz sustava javne vodoopskrbe - punjenje za pokusni rad u sezoni navodnjavanja)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	LOKACIJA	ODOBRENA CIJENA (€/m ³)	PROTUVRIJEDNOST (kn/m ³)
Istarski vodovod d.o.o. Buzet	Istarska županija	akumulacija Mateši (sustav navod. Červar Porat - Bašarinka)	0,23890	1,80

Tablica 14 Raspon cijena određenih po Vijeću za vodne usluge (javna vodoopskrba)

Raspon cijena	mjerna jed.	najniža	najviša	omjer
	kn/m ³	1,03	4,54	4,41
	€/m ³	0,13670	0,60256	4,41

4.5. Prodaja tehnološke vode

Isporuka vode koja nakon kondicioniranja može biti prikladna za ljudsku potrošnju (tzv. tehnološka voda) uređena je člankom 51. Zakona o vodnim uslugama.

Prema tim pravilima:

Osoba koja zakonito zahvaća vodu koja nije za ljudsku potrošnju, a koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji može isporučiti takvu vodu javnom isporučitelju vodnih usluga.

O isporuci takve vode sklapa se ugovor kojim se uređuje i cijena te isporuke.

Cijena isporuke takve vode ne može biti veća od troška proizvodnje vode i razumnog troška provoda vode kroz cjevovod, a može sadržavati i razumnju maržu sukladnu načelima iz članka 5. stavka 5. ovoga Zakona o vodnim uslugama²³.

Nezadovoljna strana ugovora ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovorenu cijenu isporuke vode. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu isporuke vode.

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane jednog isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema tri kupca, isporučitelja vodnih usluga:

²³ Cijene vodnih usluga određuju se prema načelu povrata troškova od vodnih usluga (...) u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne pravičnosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

Tablica 15 Prodaja tehnološke vode u 2023.

PRODAVATELJ	KUPAC	KOLIČINA	Cijena vode, bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja
INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	37.738 m ³	0,26 €/m ³ (1,98 kn/m ³)
	Vodovod Novska d.o.o. Novska	477.233 m ³	0,29 €/m ³ (2,20 kn/m ³)
	Komunalije- vodovod d.o.o. Čazma	222.052 m ³	0,26 €/m ³ (1,98 kn/m ³)

Ukupne količine prodane tehnološke vode pale su za 67.984 m³ u 2023, cijene su ostale nepromijenjene.

5. CIJENE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE (MOBILNA ODVODNJA)

5.1. Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Vodna usluga pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje (mali sanitarni uređaji i sabirne jame) ili tzv. mobilna odvodnja pruža se putem isporučitelja vodnih usluga. Iznimno od navedenog, vodnu uslugu na uslužnom području mogu obavljati i koncesionari mobilne odvodnje, sve sukladno zakonu kojim se uređuju vode i Zakonu o vodnim uslugama.

Javni isporučitelj vodnih usluga može povjeriti gospodarskom subjektu izvršenje mobilne odvodnje ugovorom o nabavi usluga. Time ta pravna osoba ne stječe pravni položaj isporučitelja vodne usluge. Ugovor se ne može sklopiti na razdoblje dulje od pet godina.

Prema procjeni Vijeća, trenutno uslugu mobilne odvodnje pruža manji broj isporučitelja vodnih usluga, a većinu usluga obavljaju koncesionari temeljem ugovora o pružanju usluge sa jedinicama lokalne samouprave. Podatke o tim ugovorima Vijeća ne posjeduje.

Stav je Vijeća za vodne usluge da postojeći ugovori o pružanju usluga ostaju na snazi do njihovog isteka, ali da bi bez obzira na rok važenja ugovora isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijeni vodnih usluga, trebali utvrditi činjenicu postojanja ugovora te navesti cijene usluge.

Javni isporučitelj dužan je donijeti opće uvjete isporuke vodnih usluga. Opći uvjeti isporuke vodnih usluga sadržavaju i uvjete pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, plan pražnjenja i nadzora otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje te glavne uvjete za davanje koncesije ili dodjelu ugovora o javnim uslugama za crpljenje i pražnjenje otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje. Ukoliko su na snazi ugovori između koncesionara i jedinice lokalne samouprave, tu činjenicu neophodno je također utvrditi u općim uvjetima isporuke vodnih usluga.

Nadzor nad donošenjem općih uvjeta isporuke vodnih usluga provodi ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, uključujući i sadržaj općih uvjeta u pogledu obavljanja djelatnosti mobilne odvodnje.

5.2. Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Cijena vodne usluge mobilne odvodnje utvrđuje se odlukom isporučitelja o cijeni vodnih usluga.

Osnovicu cijene vodnih mobilne odvodnje utvrđuje se uredbom Vlade Republike Hrvatske koja propisuje metodologiju za određivanje cijene vodne usluge.

Za korisnike priključene na građevine za javnu vodoopskrbu osnovica cijene mobilne odvodnje može biti i količina isporučene vode za ljudsku potrošnju, a cijena može biti naplaćena u obliku cijene vodne usluge javne odvodnje s pročišćavanjem ili bez pročišćavanja pod uvjetom da se tijekom kalendarske godine cjelokupna količina otpadne vode iz individualnih sustava odvodnje isprazni i odveze u odgovarajućim vremenskim razmacima.

Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li je isporučitelj usluge ili koncesionar.

Zakonitost odluke tj. nadzor u pogledu cijena mobilne odvodnje Vijeće provodi kroz nadzor odluka o cijenama vodnih usluga.

Vijeće je 19. svibnja 2021. svim isporučiteljima koji pružaju usluge javne odvodnje uputilo uputu na koji način se cijene mobilne odvodnje moraju integrirati u odluke o cijeni vodnih usluga.

5.2.1. O obvezatnom uključivanju cijene u odluku o cijeni vodnih usluga

U pogledu sadržaja odluke o cijeni vodnih usluga na način da obvezatno sadrži i cijenu vodne usluge pražnjenja i odvoza iz individualnih sustava odvodnje utvrđeno je da od 17 obrađenih odluka koje se odnose na odvodnju njih 13 sadrži cijenu pražnjenja i odvoza iz individualnih sustava odvodnje, a njih 4 ne sadrži cijenu. Od 4 odluke koje ne sadrže cijenu 3 odluke sadrže naziv koncesionara koji pruža uslugu.

5.2.2. O visini i obračunu cijene

U pogledu visine i načina obračuna cijene vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, iz odluka koje to sadrže, utvrđeno je da odluke javnih isporučitelja sadrže različite modele određivanja visine cijene.

U dosadašnjoj praksi identificirano je 8 modela obračuna ove vodne usluge, od kojih se 7 obračunava po pokretnoj (mobilnoj) isporuci, a 1 naplatom skupljanja otpadnih voda u fiksnoj kanalizacijskoj mreži. U 2023. godini isporučitelji koristili su 6 modela, kako slijedi:

1. po udaljenosti od mjesta pražnjenja do mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena raste unutar većeg raspona udaljenosti (mobilna blok tarifa, €/km) – Vinkovački vodovod d.o.o., Vinkovci
2. po količini otpadne vode neovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja(€/m³) – Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik, Vodoopskrba d.o.o., Darda, Odvodnja d.o.o., Poreč, Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb
3. po količini otpadne vode, ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (€/m³, plus €/km) – Komunalno poduzeće d.o.o., Knin
4. po zapremnini fekalnog vozila, neovisno o zapunjenosti i neovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (€/ukupno) - Komunalac d.o.o., Županja, Odvodnja d.o.o. Rovinj, Vode Jastrebarsko d.o.o.
5. po broju radnih sati (€/h), količini i vrsti otpadnih voda, duljini cijevi i udaljenosti - Pragrando d.o.o., Pula, Liburnijske vode d.o.o., Ičići, Park odvodnja d.o.o., Buzet
6. plaćanje cijene javne odvodnje (€/m³) kao da je korisnik priključen na fiksnu mrežu, - Komunalno društvo Vodovod i kanalizacija d.o.o., Rijeka koji uvodi i cijenu od 10,09 €/m³ za sve one koji nisu niti na vodu niti na odvodnju.

Dva modela iz dosadašnje prakse nisu korištena u 2023.

1. po količini otpadne vode, ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena (€/m³) raste unutar većeg raspona udaljenosti (mobilna blok tarifa; €/m³) - nijedan isporučitelj
2. po zapremnini fekalnog vozila, neovisno o zapunjenosti, ali ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (€/ukupno plus €/km ili €/ukupno po rasponu udaljenosti - nijedan isporučitelj)

Usporedbom cijena iz odluka u 2023. godini i ranije važećih odluka istih isporučitelja evidentno je da je u nekim slučajevima došlo do povećanja cijena mobilne odvodnje i to u postotku do 30%, a sve pozivom na povećanje troškova.

Pojedini isporučitelji imaju različite cijene mobilne odvodnje za kućanstva i poslovne korisnike, potonje u pravilu veće od 25% do čak 100%²⁴. Isporučitelji su skloni odobravati rabat na cijene samo korisnicima u kategoriji kućanstva²⁵, a neki za drugo pražnjenje. Pojedini isporučitelji imaju povećane cijene za intervencije izvan radnog vremena od 30% do 200%, te za intervencije u neradne dane od 30% do 300%. Također pojedini isporučitelji²⁶ imaju dvostruko veće cijene za odvoz otpada iz individualnih sustava odvodnje za korisnike koji imaju tehničke uvjete za priključenje na sustav odvodnje od onih koji te uvjete nemaju.

Postoji značajan disparitet u cijeni pročišćavanja otpadnih voda, kada se radi o usluzi mobilne odvodnje u odnosu na varijabilni dio cijene pročišćavanja za korisnike fiksne mreže. To se obrazlaže činjenicom da je prosječno opterećenje otpadne vode u individualnim sustavima odvodnje preko 7 puta veće u odnosu na otpadne vode iz fiksnog sustava javne odvodnje.

5.3. Nadzor nad pružanjem vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Nadzor nad mobilnom odvodnjom provodi javni isporučitelj putem vodnih redara.

U prijelaznom razdoblju važenja koncesija za uslugu mobilne odvodnje, sklopljenih prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, potrebno je poticati prijenos koncesijskih ugovora s jedinice lokalne samouprave na javne isporučitelje vodnih usluga, kako bi se što prije uspostavio nadzor nad pražnjenjem sabirnih jama.

²⁴ Npr. Odvodnja Rovinj

²⁵ Npr. Vodovod i odvodnja Zaprešić d.o.o. odobrava rabat od 25% i 35% kućanstvima

²⁶ Usluga d.o.o. Gospić

6. NAKNADA ZA RAZVOJ

6.1. Uvođenje naknade za razvoj

Naknada za razvoj uređena je člancima 52. do 56. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva. Ključna pravila su:

Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (čl. 52. ZFVG).

U skladu s posebnom odredbom Zakona o vodama, naknadu za razvoj može uvesti i predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave, na prijedlog jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalazi izvorište ili površinski vodozahvat u svrhu povećanih ulaganja u komunalne vodne građevine, čijom se izgradnjom i održavanjem osigurava zaštita izvorišta i površinskih vodozahvata u zonama sanitarne zaštite. (čl. 105. Zakona o vodama)

Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj. (čl. 53. ZFVG)

Osnovica naknade za razvoj može biti jedinica mjere isporučene vodne usluge ili iznos cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj. (čl. 54. ZFVG)

Naknada za razvoj se obračunava putem računa za vodnu uslugu, na kojima se zasebno iskazuje.“ (čl.55. ZFVG)

a) Naknada za razvoj u jednakoj visini ili u različitim visinama (zajednički i posebni dio)

Naknada za razvoj može se uvesti u jednakoj visini ili u različitim visinama na uslužnom području. (čl. 58. ZFVG, kao i daljnja pravila)

Naknada za razvoj u različitim visinama na uslužnom području uvodi se s dvije sastavnice, i to kao:

- (i) *zajednički dio naknade za razvoj* - je dio naknade koji se plaća na cijelom uslužnom području, a prihodi od nje koriste se:
 - za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe korisnicima vodnih usluga na cijelom uslužnom području ili njegovu pretežitom dijelu, ili
 - za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području određene jedinice lokalne samouprave, ako se s njezina područja ne mogu osigurati dostatni prihodi za te namjene
- (ii) *posebni dio naknade za razvoj* - dio naknade koji se plaća na području jedinice lokalne samouprave, a prihodi od nje koriste se za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području te jedinice lokalne samouprave.

Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je uvesti naknadu za razvoj u različitim visinama na uslužnom području ako jedna ili više jedinica lokalne samouprave iskaže takvu inicijativu, obrazloženu u pisanom obliku.

b) Prijelazni režim

U prijelaznom razdoblju, javni isporučitelji vodnih usluga nisu bili dužni donositi oduke o naknadi za razvoj, ali bili su ovlašteni na to.

Obveza usklađenja donesenih odluka o naknadi za razvoj propisana je ZFVG-om.²⁷

U roku od 30 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. (18.7.2019.) javni isporučitelji vodnih usluga dužni su donijeti odluke o naknadi za razvoj u skladu s člankom 52. Zakona (...) koje moraju sadržavati i sve neizvršene odredbe važećih odluka o naknadi za razvoj koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijele jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave. Taj rok je istekao **18.1.2022.**

Nakon isteka roka od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. (18.7.2019.) naknada za razvoj ne može se obračunavati i naplaćivati za iduća obračunska razdoblja, na temelju odluke o naknadi za razvoj koju je prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijelo predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ili jedinice područne (regionalne) samouprave. Taj rok je istekao **18.7.2022.**

Dio isporučitelja vodnih usluga, ni u 2023., nije postupio po odredbama ZFVG, vjerojatno čekajući pripajanje postojećih isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, sukladno članku 88. Zakona o vodnim uslugama.

6.2. Namjene potrošnje naknade za razvoj

Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita²⁸ za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.

6.3. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Prema dostupnim podacima, u 2023. za područja 36 novih jedinica lokalne samouprave uvedena je naknada za razvoj .

Naknadu za razvoj nije uvelo 58 jedinica lokalne samouprave.

Deset gradova nema uvedenu naknadu za razvoj²⁹ i 48 općina.

²⁷ Čl. 16. st. 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19)

²⁸ Čl. 57. je izmijenjen je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. tako da obuhvati i otplate zajmova i kredita za kapitalna ulaganja

²⁹ Gradovi Županja, Lipik, Pakrac, Đurđevac, Opuzen, Hrvatska Kostajnica, Novska, Pitomača, Našice i Jastrebarsko, a nisu imali ni u 2022.

Tablica 16 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Godine	Broj JLS	Broj JLS s	
		uvedenom NZR	bez uvedene NZR
2016.	555	276	279
2017.	555	319	236
2018.	555	338	217
2019.	555	349	204
2020.	555	364	191
2021.	555	378	177
2022.	555	461	94
2023.	555	497	58

6.4. Broj odluka o naknadi za razvoj u 2023.

U 2023. Vijeću je dostavljeno 28³⁰ odluka o naknadi za razvoj, uključujući izmjene i dopune, uključujući izmjene i dopune postojećih odluka od 40 isporučitelja vodnih usluga. Broj odluka je rezultat primjene rokova iz čl. 16. st. 1. i 2. Zakona o izmjenama dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (18.1.2023. – rok za donošenje integralnih odluka 18.7.2023. – rok nakon kojeg se više ne mogu primjenjivati neusklađene oduke).

6.5. Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

U donošenju odluka o naknadi za razvoj u 2023. Vijeće je obustavilo od primjene jednu odluku o naknadi za razvoj, kako slijedi:

Tablica 17 Obustava odluke o naknadi za razvoj u 2023.

Isporučitelj vodnih usluga	Obuhvat	Razdoblje	Razlog
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	obustava Odluke o naknadi za razvoj	do otklanjanja razloga	neobjava plana gradnje komunalnih vodnih građevina na mrežnoj stranici, koja mora prethoditi donošenju odluke o naknadi za razvoj te još neki nedostaci koji se trebaju otkloniti u savjetovanju s Vijećem

Nakon obustave Odluke o naknadi za razvoj, Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb stavila je izvan snage i Odluku o cijeni vodnih usluga i nijednu od njih nije ponovno donijela u 2023.

³⁰ 77 u 2022..

7. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA

7.1. Isporučitelji vodnih usluga

7.1.1. Licencirani isporučitelji vodnih usluga i de facto isporučitelji

U evidencijama resornog Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije upisani su pravni subjekti u javnoj vodoopskrbi i javnoj odvodnji, koji u sudskom registru kao predmet djelatnosti imaju registriranu javnu vodoopskrbu i/ili javnu odvodnju.

Tablica 18 Licencirani isporučitelji i nelicencirani subjekti u javnoj vodoopskrbi i javnoj odvodnji

U evidencijama Ministarstva o subjektima registriranim za javnu vodoopskrbu ili javnu odvodnju	152	pravna subjekta u javnoj vodoopskrbi i odvodnji
licencu ima	130	isporučitelj vodnih usluga
licenca istekla	18	ostali (de facto isporučitelji)
nema obvezu licenciranja	4	društva za provedu projekata

Prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala isporučitelji vodnih usluga razvrstani su u 2023. kako slijedi:

Tablica 19 Isporučitelji vodnih usluga razvrstani prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala

Klasifikacija po pravnom obliku i izvoru kapitala	
Od licenciranih isporučitelja	130
društva kapitala (d.o.o.)	130
javni kapital	129
privatni kapital	1

Nastavno, evidentiramo licencirane isporučitelje vodnih usluga te pravne subjekte u javnoj vodoopskrbi i odvodnji, kao de facto isporučitelje, u ukupnom broju 152. Svi ovi subjekti ujedno su obveznici pripajanja isporučitelja vodnih usluga na 41 uslužnom području, sukladno članku 88. Zakona o vodnim uslugama

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu isporučitelji vodnih usluga razvrstani su kako slijedi:

Tablica 20 Isporučitelji (licencirani i de facto) razvrstani prema veličini (klasifikacija poduzetnika)

Prema računovodstvenoj klasifikaciji	2023.
veliki	8
srednji	34
mali	56
mikro	50
ukupno	148³¹

7.1.2. Broj zaposlenih, neto plaće³²

Trend pada zaposlenih u sektoru vodnih usluga u Hrvatskoj privremeno je zaustavljen, s neznatnim povećanjem u 2023.

Tablica 21 Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga

Broj zaposlenih	razlika 2023/2022.	2023.	2022.	2021.	2020.
javni isporučitelji vodnih usluga	+2	8.268	8.266	8.289	8.336
koncesionar (ZOV) i ZOV-UIP d.o.o.	-5	66	71	64	78
ukupno	-3	8.334	8.337	8.353	8.414

Broj zaposlenih kalkuliran je na osnovi radnih sati.³³

Od 2019. do danas sektor vodnih usluga napustilo je 204 zaposlenika (2,4%), koji nisu zamijenjeni drugim zaposlenicima.

Prosječna neto plaća u 2023. u javnom dijelu sektora iznosila je 1.029,42 €, što je 8,64% (81,88 €) više nego u 2022. (947,54 €), ali je za 10,33% ispod prosječne mjesečne isplaćene neto plaća po zaposlenome u Hrvatskoj (1.148,00 €).³⁴

Broj zaposlenih ima učinak i na jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga – broj zaposlenih na 1.000 priključaka.

On u 2023. iznosi 3,5 a slijedi prikaz i prethodnih godina:

³¹ 130 licenciranih + 18 s isteklim licencama

³² Podaci FINA-e iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2023..

³³ FINA, godišnja financijska izvješća isporučitelja vodnih usluga za 2023. (balance)

³⁴ prosječna neto plaća u HR, objava DZS NN 21/24

Tablica 22 Broj zaposlenih na 1.000 priključaka

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka ³⁵	
2020.	4,4
2021.	4,3
2022.	4,2
2023.	3,5

Dva su razloga poboljšanja ovoga pokazatelja: (i) značajno povećanje broja kućnih priključaka. Od 2016. propisima je bilo, po prvi put dopušteno, da se financiranje gradnje građevina javne vodoopskrbe i javne odvodnje, na teret sredstava Hrvatskih voda (naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda), uključi i financiranje kućnih priključaka.³⁶ Do tada je izvedba kućnog priključka bio trošak krajnjeg korisnika (kućanstva). Nakon toga uslijedili su projekti sufinancirani iz fondova EU, čiji su programski uvjeti tražili da studije izvedivosti projekata, uključe i financiranje kućnih priključaka na teret sredstava projekta. Sve to je potaklo ubrzano priključivanje. (ii) te, u manjoj mjeri - kontinuirani pad broja zaposlenih u javnim isporučiteljima vodnih usluga.

7.1.3. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje tj. iz malih sanitarnih uređaja (septičke jame i biološki uređaji) i sabirnih jama.

7.1.4. Lokalni vodovodi

U prethodnim godinama, u Hrvatskoj je postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama, a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Ovi se vodovodi terminologijom Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) nazivaju lokalnim vodovodima, a u međunarodnim se izvještajima obrađuju kao organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama (CBOs)³⁷ ili se jednostavno označuju kao samoisporuke³⁸. Vijeće nije pratilo postupke uključivanja lokalnih vodovoda u sustave javne vodoopskrbe.

7.1.5. Koncesije za pročišćavanje otpadnih voda

U 2023. i dalje je bio na snazi³⁹ ugovor o koncesiji za pročišćavanje otpadnih voda u Gradu Zagrebu sa Zagrebačkim otpadnim vodam d.o.o., kao koncesionarom. Usluge upravljanja i

³⁵ Do 2019 korišteni su podaci o priključcima Državnog zavoda za statistiku, koji je je 2020. prestao objavljivati te podatke. Od 2020. do 2022. broj priključak je temeljen na procjeni Vijeća za vodne usluge, uzimajući u obzir prosjek godišnjeg priključivanja u prethodnih 5 ranijih godina. Od 2023. koriste se egzaktni podaci Hrvatskih voda iz aplikacije (SOV) koja se popunjava na godišnjoj razini.

³⁶ Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 119/15) od 30. listopada 2015. te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 120/16) od 9. prosinca 2016.

³⁷ Community based organisations

³⁸ Eng. *Self - provision*

³⁹ Istek ugovora je ugovoren u 2028. Početkom 2024. koncesijski ugovor je jednostrano raskinuo Grad Zagreb.

pogona Centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (CUPOVZ) koncesionaru pružaju Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb⁴⁰, kao podugovaratelj koncesionara i nositelj licence za pročišćavanje otpadnih voda⁴¹.

Tablica 23 Cijena vodne usluge pročišćavanja u Gradu Zagrebu i naknada za razvoj za CUPOVZ

Pročišćavanje otpadnih voda u Gradu Zagrebu	Kućanstva		Ostali korisnici	
	kn/m3	€/m3	kn/m3	€/m3
Cijena vodne usluge pročišćavanja (CVU)	1,28	0,16989	3,94	0,52293
Naknada za razvoj CUPOVZ-a (NZR)	3,7	0,49107	11,83	1,57011
ukupno	4,98	0,66096	15,77	2,09304

U 2023. Vijeće nije prikupilo podatak o količini i cijeni pročišćavanja komunalnih otpadnih voda Općine Kanfanar na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda kojim upravlja TDR-a d.o.o. u Kanfanaru

7.1.6. Specifičnosti u sektoru vodnih usluga

Specifičnosti u sektoru vodnih usluga su i: VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. Bjelovar.

Oba društva su osnovana kao društva za provedbu vodno-komunalnih projekata. Nakon završetka projekata oba posluju kao društva za upravljanje infrastrukturnom imovinom, iznajmljuju vodnu infrastrukturu drugim isporučiteljima vodnih usluga⁴² i time jedini ili pretežiti prihod neizravno ostvaruju iz cijene vodnih usluga. Oba posluju bez punog povrata troškova.

Trgovački sud u Bjelovaru rješenjem broj St-112/2022 od 29.04.2022. godine otvara stečajni postupak nad dužnikom Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o.

7.2. Javna vodoopskrba

7.2.1. Količine vode za ljudsku potrošnju - zahvaćene i isporučene količine vode te gubici

Podaci o količinama vode za ljudsku potrošnju za potrebe javne vodoopskrbe, zahvaćene iz otvorenih vodotoka i podzemnih voda, isporučenim količinama vode kućanstvima i poslovnim korisnicima te gubici, u apsolutnoj količini (m³) i udjelu, prikazani su u nižoj tablici.

⁴⁰ Oba društva imaju istovjetne članove: WTE Wassertechnik GmbH, Njemačka, Njemačka, Essen, Innogy Agua GmbH, Njemačka, Mülheim an der Ruhr i Vodoprivreda Zagreb d.d. Zagreb

⁴¹ U skladu s člankom 97. stavkom 2. Zakona o vodnim uslugama: Koncesionar pročišćavanja otpadnih voda je isporučitelj vodne usluge. Pravni položaj isporučitelja koncesionar zadržava i ako je ovlast upravljanja i pogona uređaja za pročišćavanje otpadnih voda prenio na ovisno društvo koje je temeljem prijašnjih propisa o vodama steklo pravni akt o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne odvodnje.

⁴² Istarskom vodovodu d.o.o. Buzet odnosno Komunalijama-vode d.o.o. Čazma

Tablica 24 Zahvaćene i isporučene količine vode za ljudsku potrošnju te gubici

ZAHVAĆENO / ISPORUČENO /GUBICI	zahvaćeno (m3)	isporučeno - kućanstvima i poslovnim korisnicima (m3)	gubici	
			m3	%
razlika 2023/2022.	5.091.961	-336.769		
razlika 2022/2021.	18.282.416	398.127		
2023.	502.279.258	243.973.422	258.305.836	51
2022.	497.187.297	244.310.191	252.877.106	51
2021.	478.904.881	243.912.064	234.992.817	49
2020.	467.975.419	234.603.335	233.372.084	50
2019.	476.947.019	244.732.359	232.214.660	49

Zahvaćene količine u 2023. povećane su za više od cca 5 milijuna m³, a isporučene količine pale su cca 337 tisuća m³, u odnosu na 2022. Gubici (kao razlika između zahvaćenih i isporučenih količina vode) iznose 51% kao i u 2022.

Tablica 25 Kućanstva i poslovni korisnici – isporučene količine vode

ISPORUKE PO KATEGORIJAMA KORISNIKA	kućanstva	poslovni korisnici	ukupno
razlika 2023/2022.	-1.798.630	1.461.861	-336.769
razlika 2022/2021.	-756.767	1.154.893	398.126
2023.	173.797.066	70.176.356	243.973.422
udio (%)	71	29	100
2022.	175.595.696	68.714.495	244.310.191
udio (%)	72	28	100
2021.	176.352.463	67.559.602	243.912.064
udio (%)	72	28	100
2020.	173.805.248	60.798.087	234.603.335
udio (%)	74	26	100
2019.	170.332.765	74.399.594	244.732.359
udio (%)	70	30	100

U 2023. smanjene su isporuke kućanstvima (za cca 1,8 milijuna m³), a poslovnim korisnicima su četvrtu godinu za redom porasle (za 1,5 milijuna m³) u odnosu na 2022.

Odnos potrošnje u Hrvatskoj između kućanstava i poslovnih korisnika se u zadnjih pet godina uvijek kretao blizu omjera 70:30, a i u 2023. je u približnim okvirima (71:29).

7.2.2. Isporučene količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

Količine vode u isporuci među isporučiteljima vodnih usluga (javna vodoopskrba drugom isporučitelju vodnih usluga ili veleisporuka) prikazane su u nižoj tablici:

Tablica 26 Količine vode u veleisporuci

VELEISPORUKE	Količine vode u veleisporuci (m ³)	Broj isporučitelja - prodavatelja	Udio količina u veleisporuci u ukupnim isporukama
2023.	43.056.156	51	17
2022.	45.371.890	50	19
2021.	43.154.197	49	18
2020.	37.477.375	49	16
2019.	41.378.635	47	17

U 2023. zaustavljen je trend povećanja količina voda u veleisporuci te su iste pale za 2,3 milijuna m³ u odnosu na 2022. Udio veleisporuka u ukupnim isporukama je sa 19% pao na 17%.

7.2.3. Količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva

Nužne količine vode za ljudsku potrošnju određuju se za različite potrebe i za različite razine, i to:

- u većini okolnosti (u svjetskim okvirima)
- u slučaju nužde (u svjetskim okvirima)
- higijenskog minimuma (u svjetskim okvirima)
- u slučaju obustava i ograničenja isporuka ili planiranih ili neočekivanih prekida isporuke (u okvirima država)
- limita potrošnje za primjenu socijalne tarife za isporuku kroz fiksne mreže javne vodoopskrbe (u okvirima država).

Nužne količine vode za ljudsku potrošnju prikazane su u slijedećoj tablici:

Tablica 27 Nužne količine vode za ljudsku potrošnju

litara dnevno po stanovniku	okolnosti	preporuka ili propis	osnova ili sankcija propisa	ekvivalent potrošnje prosječnog kućanstva u Hrvatskoj (m ³ /mj.)
7,5	u većini okolnosti	WHO ⁴³	utemeljeno na potrebama dojiđe, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama	
15	u slučaju nužde	WHO		

⁴³ UN Svjetska zdravstvena organizacija

20	higijenski minimum	WHO	upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrambene higijene; pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljani na izvoru	1,68
50	obustave ili ograničenja isporuke; planirani ili neočekivani prekidi	Zakon o vodnim uslugama	isporuka (mobilna ili stacionarna) osigurava se u vremenu od najmanje osam sati i na mjestu koje odredi isporučitelj vodnih usluga općim uvjetima isporuke vodnih usluga, vodeći računa o socijalno ugroženim korisnicima (kod obustava i ograničenja) odnosno o ranjivosti korisnika (planirani ili neočekivani prekidi isporuke).	
70	limit potrošnje za primjenu socijalne tarife	Vijeće za vodne usluge ⁴⁴	iznad propisanog limita primjenjuje se puna tarifa, u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama	5,88

7.2.4. Prosječna potrošnja vode za ljudsku potrošnju

Prosječna potrošnja vode za ljudsku potrošnju prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 28 Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu

Prosječna potrošnja vode	litara/dnevno po stanovniku	m ³ / mjesečno po kućanstvu
2016.	131	11
2017.	134	11,26
2018.	127	10,67
2019.	132	11,1
2020.	135	11,34
2021.	143	12,05
2022.	143	11,73
2023.	141	11,61

Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2023. iznosila je 141 litra/dnevno po stanovniku, ali je prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu smanjena s 11,73 m³ u 2022. na 11,61 m³ s obzirom na ukupno manju potrošnje vode u 2023. Prosječan broj članova kućanstva prema Popisu stanovništva iz 2021. iznosi 2,7.

⁴⁴ Preporuka Vijeća iz 2015.

8. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA

8.1. Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

U 2023. godišnje financijske izvještaje (GFI) podnijelo je kako slijedi u tablici:

Tablica 29 Podnositelji godišnjih financijskih izvještaja u javnoj vodoopskrbi i odvodnji

GFI podnijelo	153	pravnih subjekata u javnoj vodoopskrbi i odvodnji
Iz evidencije Ministarstva o subjektima registriranim za djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje	152	pravnih subjekata u javnoj vodoopskrbi i odvodnji
od toga		
licencirani subjekti kojima je istekla licenca	130	isporučitelj vodnih usluga
	18	de facto isporučitelji
	4	pravne osobe za provedbu vodnogospodarskih projekata
Zagrebačke otpadne vode - upravljanje i pogon d.o.o.	1	podugovaratelj koncesionara u Zagrebu*

*nije zabilježen u evidencijama Ministarstva

Kao i svake izvještajne godine, u obradu uključujemo VSI Vodovod Butoniga d.o.o. i Zagrebačke otpadne vode - upravljanje i pogon d.o.o. jer jedine ili pretežite prihode ostvaruju neizravno iz cijene vodnih usluga i naknade za razvoj.

Financijsko poslovanje sektora vodnih usluga prati se sa stajališta njegove financijske samoodrživosti i učinkovitosti ali i kao dopunski kontrolni indikator povrata troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj.

Tablica 30 Sektor vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak

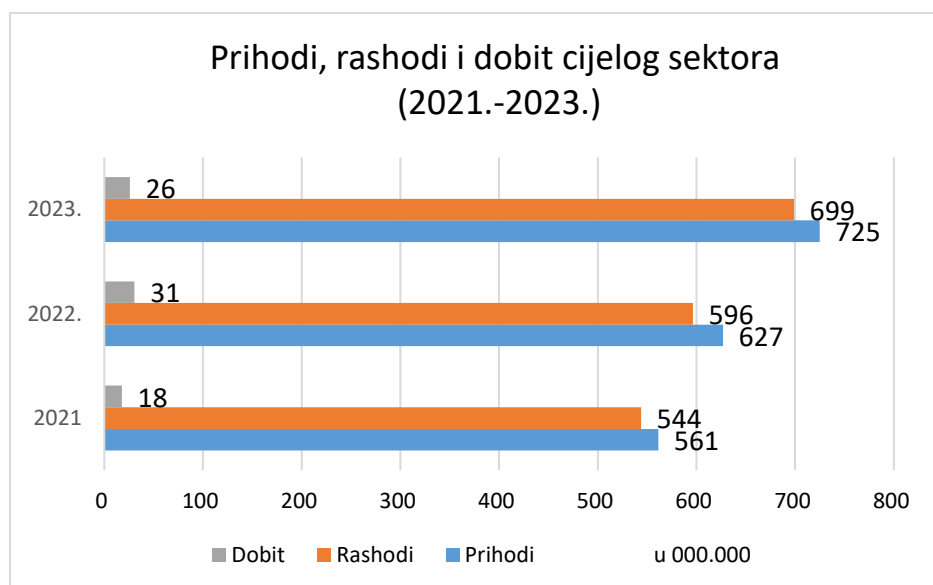
Sektor vodnih usluga	2023. (€)	2022. (€)	Razlika 2023./2022.
Ukupni prihodi	724.860.107	626.987.288	97.872.819
Ukupni rashodi	698.714.869	596.502.222	102.212.647
Dobit prije oporezivanja	26.145.238	30.485.066	-4.339.828
Dobit nakon oporezivanja	20.071.318	23.855.189	-3.783.871

U 2023. ukupni prihodi cijelog sektora vodnih usluga bilježe rast od skoro 98 milijuna € u odnosu na 2022. god., što predstavlja rast od 15,61%. Ukupni rashodi porasli su za 102 milijuna € u odnosu na 2022. godinu, što predstavlja rast od 17,13%. Cijeli sektor agregirano bilježi pozitivan rezultat za 2023. god. Dobit prije oporezivanja bila je na 26 milijuna € ili 3,60%

u odnosu na ukupne prihode sektora, dok je dobit nakon oporezivanja iznosila cca 20 milijuna € ili 2,76% u odnosu na ukupne prihode sektora, a što je pokazatelj da cijeli sektor agregirano ne prelazi 5% dopuštene granične marže.

U 2023. godini 8 velikih isporučitelja ostvarilo je ukupne prihode u iznosu od 289 milijuna € odnosno 39,86% ukupnih prihoda sektora vodnih usluga. Isporučitelji srednje veličine ostvarili su prihode u iznosu od 295 milijuna kuna, odnosno 40,69% ukupnih prihoda. mali isporučitelji ostvarili su prihode u iznosu od 123 milijuna € odnosno 17% ukupnih prihoda, dok su mikro isporučitelji ostvarili prihode u iznosu od 17 milijuna € odnosno 2,45% ukupnih prihoda sektora vodnih usluga.

Grafikon 1 Sektor vodnih usluga – kretanje prihoda, rashoda i dobit (2021.-2023.)

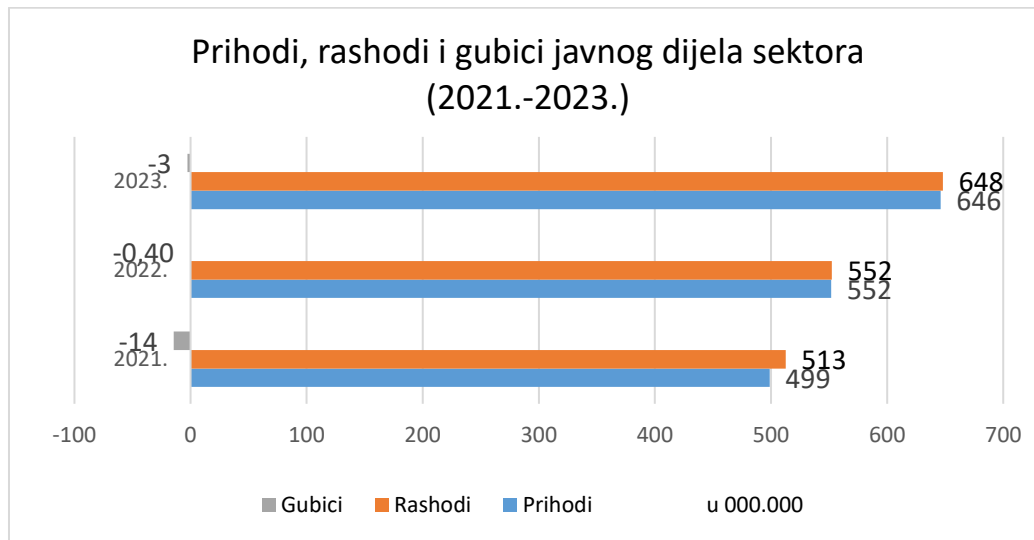
Grafički prikaz prikazuje kretanje prihoda i rashoda cijelog sektora u razdoblju od 2021-2023., iz kojeg je vidljiv trend rasta prihoda po stopi većoj od rasta rashoda.

Tablica 31 Javni dio sektora vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi i gubitak

Javni dio sektora vodnih usluga	2023. (€)	2022. (€)	Razlika 2023./2022.
Ukupni prihodi	645.733.016	551.813.222	93.919.794
Ukupni rashodi	648.382.419	552.250.845	96.131.574
Gubitak prije oporezivanja	-2.649.403	-437.622	-3.087.025
Gubitak nakon oporezivanja	-3.522.111	-1.485.841	-5.007.952

U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi povećali su se za 94 milijuna € odnosno 17,02%, a rashodi su se povećali za 96 milijuna € odnosno 17,40% u odnosu na 2022. god. Javni dio sektora ostvario je u 2023. gubitak prije oporezivanja od 2.6 milijuna kuna koji je zadržan unutar niske stope od 0,41% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora.

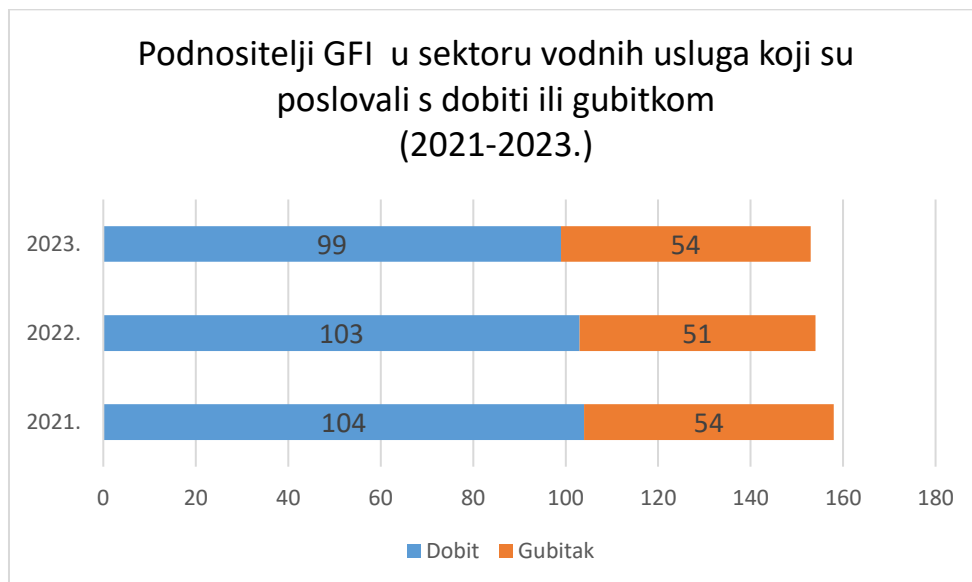
Grafikon 2 Javni dio sektora – kretanje prihoda, rashoda i gubitaka (2021.-2023.)

Grafika prikazuje trend rasta rashoda u razdoblju od 2021. do 2023., dok prihodi nisu pratili dinamiku povećanja rashoda.

Broj isporučitelja koji su poslovali s dobiti ili gubicima u 2023., i u prethodnim godinama prikazan je u nižem grafikonu.

Grafikon 3 Sektor vodnih usluga – kretanje dobiti i gubitaka prema broju podnositelja GFI (2021.-2023.)

Broj podnositelja GFI u sektoru vodnih usluga koji su poslovali s gubitkom povećao se u odnosu na 2022. godinu sa 51 na 54 isporučitelja.

Od ukupnog broja podnositelja GFI u sektoru vodnih usluga koji su poslovali s gubitkom u 2023. godini, njih 18 je klasificirano kao mikro poduzetnik, 25 kao mali poduzetnik, 9 kao

srednje veliki poduzetnik, a 2 kao veliki poduzetnik. Ovaj pokazatelj je posebno važan jer govori da je 27% srednje velikih subjekata te 25% velikih subjekata poslovalo sa gubitkom.

Tablica 32 Podnositelji GFI u sektoru vodnih usluga, s najvišim iskazanim gubitkom u 2023.

CIJELI SEKTOR	2023. – gubitak razdoblja (€)
Vodovod i kanalizacija d.o.o., Split	3.053.827
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci	1.077.124
Vodovod d.o.o., Slavonski Brod	808.136
Sisački vodovod d.o.o., Sisak	578.722
Zagorski vodovod d.o.o., Zabok	551.898
Vodovod d.o.o., Zadar	531.117
Vodovod i kanalizacija d.o.o., Karlovac	365.251
Vodovod i odvodnja cetinske krajine d.o.o.	350.115
Vodovod Omiš d.o.o., Omiš	313.193
Metković d.o.o., Metković	265.644

Iz gore navedene tablice je vidljivo da su 2 od 8 velikih isporučitelja završilo u gubitku, a to su Vodovod i kanalizacija d.o.o., Split, te Vodovod d.o.o. Zadar.

U nalazima revizorskih izvješća za isporučitelje koji su poslovali s gubitkom kao glavni razlozi navode se:

Vodovod i kanalizacija d.o.o., Split

Gubitak društva povećao se u odnosu na prošlu godinu sa 395 tisuća € na 3 milijuna €.

Prihodi društva porasli su u odnosu na prošlu godinu sa 33.967 tisuća € na 39.310 tisuća € (od toga 17,3 milijuna € prihoda je iz osnovne djelatnosti, dok se čak 22 milijuna € odnosi na ostale poslovne prihode koje se odnose na razne državne potpore koje služe za neutraliziranje troškova amortizacije i sučeljavanje sa rashodima razdoblja.

Ukupni rashodi poslovanja porasli su u odnosu na prošlu godinu sa 34.518 tisuća € na 42.419 tisuća €, od toga 14,5 milijuna € se odnosi na troškove amortizacije, 10,2 milijuna € na troškove osoblja, 11,6 milijuna € na troškove sirovina i materijala, 3,8 milijuna € na troškove usluga, te 2,3 milijuna € na ostale troškove. Najviše su porasli troškovi sirovina sa 5,8 milijuna € na 11,6 milijuna €, a od toga najveće povećanje se odnosi na troškove energije i goriva koji su porasli sa 4,1 milijuna na 8,7 milijuna €.

Društvo sa poslovnim prihodima, bez subvencija (17,3 milijuna €.) ne može pokriti ni troškove sirovina i materijala i troškove plaća (11,6 milijuna €+10,2 milijuna €). Uz to dio troškova plaća u iznosu od 1,2 milijuna € je u 2023. godini kapitaliziran u skladu sa računovodstvenim propisima. U slučaju da društvo nije kapitaliziralo troškove plaća ukupan trošak plaća bio bi 11,4 milijuna €, a gubitak u 2023. godini iznosio bi 4,2 milijuna €.

Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci

Gubitak društva povećao se u odnosu na prošlu godinu sa 917 tisuća € na 1.053 tisuća €, najvećim dijelom zbog povećanja financijskih rashoda te smanjenja prihoda.

Ukupni prihodi su se smanjili sa 14,1 milijuna € na 13,7 milijuna €, od toga 8,8 milijuna € se odnosi na prihode od prodaje, dok se 4,8 milijuna € odnosi na ostale poslovne prihode, odnosno subvencije.

Poslovni rashodi smanjili su se u odnosu na prošlu godinu sa 15 milijuna € na 14,6 milijuna €. Materijalni troškovi iznose 6,3 milijuna € i na razini su prošle godine. Troškovi osoblja smanjili su se u odnosu na prošlu godinu sa 4,1 milijuna na 3,9 milijuna €. Troškovi amortizacije iznosili su 3,5 milijuna € i na razini su prošle godine.

Obveze prema bankama su se povećale sa 1.379 tisuća € na 1.845 tisuća € i to je rezultiralo povećanjem financijskih rashoda od kamata.

Vodovod d.o.o., Slavonski Brod

Gubitak društva povećao se u odnosu na prošlu godinu sa 201 tisuća € na 808 tisuća €. Ukupni prihodi povećali su se sa 8.167 tisuća € na 9.901 tisuća € odnosno za 21,23%, a odnose se na prihode od prodaje u iznosu od 4.875 tisuća €, te ostale poslovne prihode koji su veći od poslovnih prihoda i iznose 4.940 tisuća €. Ostali poslovni prihodi odnose se na prihode od ukidanja amortizacije i prihode od subvencija.

Ukupni rashodi povećali su se sa 8.368 tisuća € na 10.709 tisuća € odnosno za 28%, najvećim dijelom zbog porasta troškova sirovina i materijala sa 1.813 tisuća € na 3.721 tisuća € zbog porasta troškova električne energije.

Sisački vodovod d.o.o., Sisak

Društvo u zadnjih nekoliko godina posluje sa gubitkom te je 2023. godine ostvarilo gubitak u iznosu od 578 tisuća €. Gubitak se povećao sa 294 tisuća € na 578 tisuća € odnosno za 81%. Ukupni prihodi društva povećali su se sa 8.876 tisuća € na 15.007 tisuća €. 5.533 tisuća € odnosi na poslovne prihode dok se 9.474 tisuća € odnosi na ostale poslovne prihode koji se najvećim dijelom odnose na prihode od potpora Hrvatskih voda za sanaciju štete od potresa.

Ukupni troškovi povećali su se sa 9.163 tisuća € na 15.528 tisuća € zbog povećanja materijalnih troškova koji se odnose na troškove konstrukcijske obnove građevina uslijed sanacije posljedica potresa u iznosu od 5.046 tisuća €.

Zagorski vodovod d.o.o., Zabok

Gubitak društva iznosio je 551 tisuća €. Ukupni prihodi društva povećali su se za 7%, dok su se ukupni rashodi povećali za 14%. U strukturi prihoda društvo je ostvarilo 6.693 tisuća € prihoda iz osnovne djelatnosti, te 2.768 tisuća € ostalih poslovnih prihoda koji se odnose na prihode od ukidanja amortizacije te na prihode od subvencija. U strukturi troškova najveći udio čine troškovi osoblja 32,83%, zatim materijalni troškovi 30,75%, te troškovi amortizacije 25,59% i ostali troškovi 10,83%. Najveće povećanje odnosi se na porast materijalnih troškova u odnosu na prethodnu godinu.

Vodovod d.o.o., Zadar

Gubitak društva u 2023. godini iznosio je 531 tisuća €. Ukupni poslovni prihodi društva iznosili su 15.955 tisuća €, od čega se 9.077 tisuća € odnosi na prihode od prodaje, a 6.878 tisuća € na ostale poslovne prihode koji se odnose na prihode od ukidanja odgođenih prihoda te na prihode od subvencije troškova el. energije.

Ukupni poslovni rashodi iznosili su 16.573 €. Najveći dio troškova čine materijalni troškovi koji čine 53% ukupnih troškova i iznose 8.817 tisuća €, a od toga najveći dio odnosi se na troškove energije, 5.666 tisuća €.

Društvo je izloženo značajnom kreditnom riziku vezano uz sudski spor radi naplate potraživanja od Vodovod i odvodnja d.o.o. Benkovac.

Vodovod i kanalizacija d.o.o., Karlovac

Ukupni prihodi društva iznosili su 11.370 tisuća €, dok su ukupni rashodi iznosili 11.736 tisuća € te je društvo završilo sa gubitkom od 365 tisuća €. Ukupni prihodi odnose se na poslovne prihode u iznosu od 7.766 tisuća €, te na ostale poslovne prihode u iznosu od 3.528 tisuća €.

U strukturi troškova najveći udio čine troškovi amortizacije 4.131 tisuća € (35%), zatim materijalni troškovi 3.216 tisuća € (27%), te troškovi osoblja (24%). Društvo je završilo u gubitku najviše zbog porasta troškova osoblja, te troškova amortizacije.

Vodovod i odvodnja cetinske krajine d.o.o.

Društvo je ostvarilo gubitak u iznosu od 350 tisuća €. Ukupni prihodi iznosili su 5.495 tisuća €, dok su ukupni rashodi iznosili 5.845 tisuća €. Društvo je završilo sa gubitkom zbog porasta materijalnih troškova koji čine 47% ukupnih troškova.

Vodovod Omiš d.o.o., Omiš

Društvo je poslovnu godinu završilo sa gubitkom u iznosu od 313 tisuća € u najvećoj mjeri zbog neplaniranog zastoja u donošenju Odluke o cijeni vode drugom isporučitelju. Poslovni prihodi društva su zbog toga porasli za 11,69%, dok su poslovni rashodi porasli za 14,32%.

Najveću dobit iskazalo je 7 podnositelja GFI, u sektoru vodnih usluga, kako slijedi u tablici.

Tablica 33 Podnositelji GFI, u sektoru vodnih usluga, s najvišom iskazanom dobiti u 2023.

CIJELI SEKTOR	2023. - dobit razdoblja (€)
Zagrebačke otpadne vode d.o.o.	18.124.093
Zagrebačke otpadne-upravljanje i pogon d.o.o.	5.469.336
Vodopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	2.054.292
Tekija d.o.o.	1.057.554
Ponikve voda d.o.o.	238.819
Vodopskrba i odvodnja Cres Lošinj d.o.o.	215.895
Vodne usluge d.o.o., Bjelovar	202.413
Vodovod d.o.o. Makarska	197.800
Liburnijske vode d.o.o., Ičići	162.681

Najveću dobit generira koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb) i društvo koje za koncesionara obavlja uslugu upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb).

8.2. Poslovni i ostali prihodi

Tablica 34 Sektor vodnih usluga - struktura prihoda

CIJELI SEKTOR	2023. (€)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u poslovnom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi	724.860.107	100	X
a) Poslovni prihodi	698.842.429	96,41	100
aa) Prihodi od prodaje	441.512.820	60,91	63,18
ab) Ostali poslovni prihodi	257.329.609	35,50	36,82
b) Ostali prihodi	26.017.551	3,59	X

Odnos između prihoda od prodaje (vodnih usluga) i ostalih prihoda nije povoljan i iznosi 63,18% prema 36,82%. U stavci „ostali prihodi“ prihodovani su: (i) bespovratne kapitalne pomoći (donacije EU fondova, Hrvatskih voda i proračuna) skinute s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (ii) sredstva naknade za razvoj, skinuta s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (iii) subvencije državnog i lokalnih proračuna za pokriće operativnih troškova, (iv) prihodi iz ostalih dopuštenih djelatnosti, ali i (v) priznavanja prihoda s osnove uporabe vlastitih proizvoda, roba i usluga, kao rezultat dvojbene računovodstvene prakse te (vi) prihodi ostvareni unutar grupe, nepovezani s vodnim uslugama i drugim dopuštenim djelatnostima. Ove prakse pokazuju da je održivost upravljanja javnim isporučiteljima vodnih usluga visoko ovisna o investicijskim i operativnim donacijama, a kod nekih isporučitelja vodnih usluga i od računovodstvenog tretmana prihoda nepovezanih s vodnim uslugama i drugim dopuštenim djelatnostima.

Tablica 35 Sektor vodnih usluga - ukupni prihodi i ostali prihod
i

CIJELI SEKTOR	2023. (€)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u ostalom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi sektora	724.860.107	100	X
II. Ostali prihodi sektora	26.017.551	3,58	100
a) Ostali prihodi koncesionara	21.264.658	2,93	81,73
b) Ostali prihodi javnih isporučitelja vodnih usluga	4.752.893	0,65	18,27

U odnosu na ostale prihode za cijeli sektor vodnih usluga, najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. (81,73%), dok svi drugi isporučitelji ostvaruju 18,27% u odnosu na ostale prihode.

U odnosu na ukupne prihode sektora najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba. Ostali isporučitelji sve se manje oslanjaju na tzv. ostale prihode. Naime, ostali isporučitelji vodnih usluga ostvaruju 4.752.893 € „ostalih prihoda“ ili 0,65% što je uspješnije u odnosu na prethodnu godinu (0,72%).

8.3. Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti (poslovni prihodi)

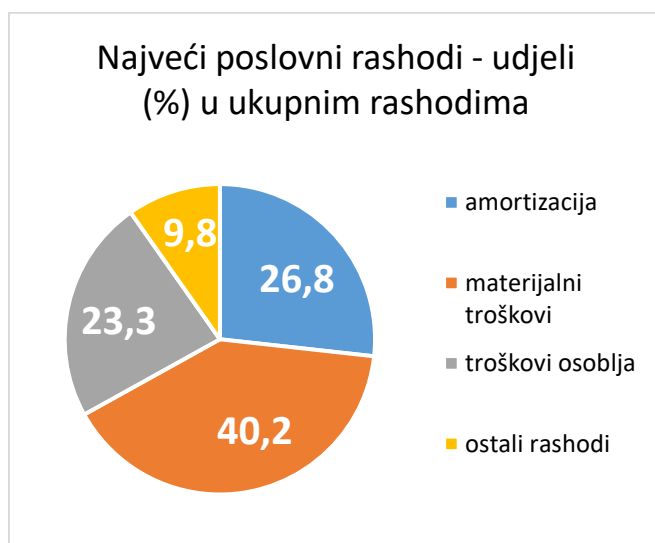
Tablica 36 Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

CIJELI SEKTOR	€	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	698.842.429	X
II. POSLOVNI RASHODI	694.298.572	99,34
Razlika (I-II)	4.543.857	0,65
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-111.358	-0,02
2. Materijalni troškovi	280.888.446	40,19
3. Troškovi osoblja	162.834.424	23,30
4. Amortizacija	186.998.864	26,75
5. Ostali troškovi	42.324.080	6,05
6. Vrijednosna usklađenja	7.417.773	1,06
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	284.658	0,04
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	7.133.115	1,02
7. Rezerviranja	7.756.850	1,11
8. Ostali poslovni rashodi	6.189.494	0,88

Sektor vodnih usluga imao je pozitivan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (cca 4,5 milijuna €) što čini udio od 0,65% poslovnih prihoda.

Tri najveća poslovna rashoda su materijalni troškovi (40,19%), amortizacija dugotrajne imovine (26,75%) i troškovi osoblja (23,30%), koji zajedno čine 90,24% rashoda. Materijalni troškovi uključujući troškove energenata porasli su za 27,26% odnosu na 2022., dok su se troškovi osoblja smanjili za 4,82%, a troškovi amortizacije za 10,38%.

Grafikon 4 Najveći rashodi poslovanja

Troškovi vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine imaju udio od 1,06% u ukupnim prihodima i smanjili su se za 11% u odnosu na prošlu godinu, prvenstveno zbog smanjenja kod Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb. Gornja granica propisana Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) je 5%.

Tablica 37 Ostali prihodi i rashodi (financijski prihodi i financijski rashodi)

CIJELI SEKTOR	€	udio u ukupnom prihodu (%)
III. FINANCIJSKI PRIHODI	26.017.551	3,59%
7. Ostali prihodi s osnove kamata	23.598.602	3,25%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	4.416.296	0,60%
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	3.380.650	0,46%

Od ostalih prihoda s osnove kamata u iznosu od 23,5 milijuna € Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvarile su 21,2 milijuna €, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 2,3 milijuna €. U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim poslovnim subjektima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

8.4. Energetska kriza i porast troškova električne energije

Vlada Republike Hrvatske je 8. rujna 2022. donijela Uredbu o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 104/22) koja je stupila na snagu 10. rujna 2022. te potom triput izmijenjena i dopunjena u 2022. (NN 106/22, 121/22. i 156/22).

Uredbom je cijena električne (radne) energije ograničena za isporučitelje vodnih usluga, na istoj razini kao i za Republiku Hrvatsku, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, druge neprofitne organizacije (ustanove, udruge, zadruge, vjerske zajednice i dr.), i to :

- za kupce po jedinstvenoj tarifi u iznosu od 0,5295 kn/kWh (0,07 €/kWh)
- za kupce s višom i nižom tarifom u iznosu od 0,5635 kn/kWh (0,07 €/kWh) u višoj tarifi (VT) i iznosu od 0,2765 kn/kWh (0,04 €/kWh) u nižoj tarifi (NT); bez obzira na njihovu ukupnu šestomjesečnu potrošnju električne energije (za obje tarife):

U 2023. Vlada Republike Hrvatske ponovno je donijela Uredbu o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 31/23) koja je stupila na snagu 1.4.2023., te potom triput izmijenjena i dopunjena u 2023. (NN 74/23, 107/23 i 122/23).

Uredbom je cijena električne (radne) energije ograničena za isporučitelje vodnih usluga, na istoj razini kao i za Republiku Hrvatsku, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, druge neprofitne organizacije (ustanove, udruge, zadruge, vjerske zajednice i dr.), i to :

- za kupce po jedinstvenoj tarifi u iznosu u iznosu od 0,070276 EUR/kWh
- za kupce s višom i nižom tarifom u iznosu od 0,074789 EUR/kWh u višoj tarifi (VT) i iznosu od 0,036697 EUR/kWh u nižoj tarifi (NT) sukladno propisu kojim se regulira tržište električne energije; bez obzira na njihovu ukupnu šestomjesečnu potrošnju električne energije (za obje tarife).

Ove Uredbe značajno su doprinijele obuzdavanju rasta operativnih troškova javnih isporučitelja vodnih usluga, a time i rasta cijena vodnih usluga.

9. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

U 2023. cijene vodnih usluge te naknade za razvoj, u propisanom je postupku, iskazalo 135 subjekata u javnoj vodoopskrbi i odvodnji, kako slijedi:

Tablica 38 Subjekti koji su, u propisanom postupku, iskazali cijene

Cijene iskazalo u propisanom postupku	135	pravnih subjekata u javnoj vodoopskrbi i odvodnji
od toga, licenciranih	130	isporučitelj vodnih usluga
od toga, nelicencirana	5	de facto isporučitelja

9.1. Kućanstva

Tablica 39 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva (iznosi ne sadržavaju PDV, osim gdje je drukčije naznačeno)

KUĆANSTVA 2023.	MAX	MIN	ponderirani prosjek	omjer (max/min)
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (€/mj.)	7,19	0,16	2,64	44,94
Fiksni dio CVU javne odvodnje (€/mj.)	4,6	0,14	0,49	32,86
Fiksni dio CVU pročišćavanja (€/mj.)	4,72	0,01	0,15	472,00
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (€/m ³)	2,21	0,40	0,68	5,53
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (€/m ³)	1,45	0,07	0,21	20,71
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (€/m ³)	1,45	0,04	0,15	36,25
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (€/m ³)	0,81	0,02	0,17	40,50
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (€/m ³)	0,53	0,01	0,11	53,00

Naknada za razvoj za pročišćavanje (€/m ³)	0,49	0	0,11	X
Naknada za razvoj - ukupno (€/m ³)	1,27	0	0,4	X
Naknada za korištenje voda (€/m ³)	0,38	0,38	0,38	1,00
Naknada za zaštitu voda (€/m ³)	0,36	0,03	0,13	12,00
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (€/m ³)	5,68	0,99	2,08	5,74
CIJENA VODE - SVE SASTAVNICE, svedena na €/m ³	6,37	1,19	2,42	5,35

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vode je 5,74.

Omjer najviše i najniže cijene vode, uključujući sve sastavnice je 5,35.

Prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva prikazana je sažeto u nižoj tablici.

Tablica 40 Cijena vode za kućanstva (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

KUĆANSTVA 2023.	s PDV-om (€/m ³)	bez PDV-a (€/m ³)	PDV (€/m ³)
fiksni dio CVU	0,32	0,28	0,04
varijabilni dio CVU	1,17	1,04	0,13
naknada za razvoj	0,40	0,40	X
NKV i NZV	0,51	0,51	X
cijena vode - varijabilna	2,08	X	0,13
cijena vode - ukupna	2,42	X	0,17
Prosječni fiksni dio CVU (€/mj.)	3,71	3,28	0,43
Prosječna cijena vode po kućanstvu /mesečno	27,89	Prosječna potrošnja vode 11,61 m ³ po kuć./mj.	1,99

* Iznosi fiksnog dijela cijene vodnih usluga od 3,28 €/mj. bez PDV-a (3,71 €/mj. s PDV-om) svedeni su na tarifu (€/m³) tj. 0,28 €/m³, bez PDV-a odnosno 0,32 €/m³, s PDV-om.

PDV u cijeni vode za kućanstva iznosi 0,17 €/m³.⁴⁵

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 41 Nominalna promjena cijene vode za kućanstva

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva u 2023.	
cijena vode	€/m ³ s PDV-om
2023	2,42
2022	2,34
razlika	0,08
promjena (%)	3,31

Tablica 41.a Nominalna promjena cijene vode za kućanstva, po sastavnicama

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva, po sastavnicama u 2023.	€/m ³	%
Fiksni dio CVU	-0,05	-12,56
Varijabilni dio CVU	0,05	4,10
Naknada za razvoj	0,02	5,75
NKV i NZV	0,00	0,00
PDV	0,00	0,00

Realna promjena cijene vode za kućanstva prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 42 Realna promjena cijene vode za kućanstva

Realna promjena cijene vode za kućanstva u 2023.	
račun za prosječno kućanstvo	€/mj. s PDV-om
2023.	27,89
2022.	27,48
razlika	0,40
promjena (%)	1,47⁴⁶

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2023. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 4,10%⁴⁷ (stopa inflacije).⁴⁸ I nominalna i realna stopa promjene cijene vode za kućanstva je bila ispod stope inflacije.

Trend rasta cijene vode nastavio se i u 2023.

⁴⁵1,29 kn/m³ u 2022., 1,22 kn/m³ u 2021., 1,14 kn/m³ u 2020.

(0,17 €/m³ 2022.; 0,16 €/m³ 2022., 0,15 €/m³ 2022.)

⁴⁶ 3,33 % u 2022.

⁴⁷ 12,7% u 2022.

⁴⁸ Državni zavod za statistiku, <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>

Tablica 43 Usporedba cijene vode za kućanstva s prethodnim godinama

Kućanstva	2023.	2022.	2021.	2020.	2019.	2018.
cijena vode - sve sastavnice (€/m ³) s PDV-om	2,42	2,34	2,21	2,14	2,13	2,10
mjesečni račun za kućanstvo (€/mj.) s PDV-om	27,89	27,48	26,60	24,32	23,65	22,38
potrošnja vode po kućanstvu (m ³ /mj.)	11,61	11,73	12,05	11,34	11,10	10,67

9.2. Priuštvost cijene vode stanovništvu

Odnos cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubičnom metru potrošene vode (m³) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD)⁴⁹ glavni je pokazatelj priuštvosti cijene vode stanovništvu.

Tablica 44 Priuštvost prosječne cijene vode kućanstvima

Kućanstva, priuštvost	2023.
cijena vode - sve sastavnice (€/m ³) s PDV-om	2,42
Udio cijene u NRD-u (%)	1,52

Prema izračunu za 2023. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 6.978,89 €⁵⁰ odnosno 18.843,00 € NRD po kućanstvu, a udio prosječne ponderirane cijene vode za kućanstva od 2,42 €/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) je 1,52 %, što ukazuje da je cijena vode i dalje značajno ispod minimalne gornje granice priuštvosti od 3%.

9.3. Poslovni korisnici

Tablica 45 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Prosječna ponderirana cijena vode za poslovne korisnike sažeto je prikazana u nižoj tablici (iznosi ne sadržavaju PDV, osim gdje je to drukčije napisano)

⁴⁹ Metodološka objašnjenja vezana uz definiciju neto raspoloživog dohotka kućanstava, vezu između bruto domaćeg proizvoda (BDP) i neto raspoloživog dohotka kućanstava, analizu regionalne disperzije dohotka te projekcije na razini Republike Hrvatske po županijama i regijama do 2030. godine, dana su u studiji *Novelacija podloga za određivanje socio-ekonomski prihvatljive cijene vode kućanstava u Republici Hrvatskoj i po regijama/županijama (Ekonomski institut Zagreb, rujan 2012.)*. Studija se koristi pri izradi studijsko-planske dokumentacije i studija izvodivosti za projekte u sektoru vodnih usluga (uključujući i EU projekte). NRD se izračunava uz pomoć nekoliko statističkih pokazatelja, ali sam nije statistički pokazatelj.

⁵⁰ ZUDP-2024-1-1 Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2023. | Državni zavod za statistiku. Vijeće je u 2023. zasnovalo izračun NRD-a na podacima Državnog zavoda za statistiku. Do 2022. Izračun NRD-a zasnivao se na projekcijama Ekonomskog instituta iz rujna 2012.

POSLOVNI KORISNICI 2023.	MAX	MIN	ponderirani prosjeak	omjer (max/min)
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (€/mj.)	32,98	0,82	4,78	40,22
Fiksni dio CVU javne odvodnje (€/mj.)	65,04	0,14	1,00	464,57
Fiksni dio CVU pročišćavanja (€/mj.)	5,97	0,01	0,20	597,00
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (€/m ³)	2,64	0,62	1,10	4,26
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (€/m ³)	1,79	0,03	0,35	59,67
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (€/m ³)	1,79	0,07	0,22	25,57
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (€/m ³)	0,93	0,03	0,22	31,00
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (€/m ³)	7,74	0,03	0,14	258,00
Naknada za razvoj za pročišćavanje otpadnih voda (€/m ³)	1,57	0,00	0,27	X
Naknada za razvoj - ukupno (€/m ³)	8,27	0,00	0,63	X
Naknada za korištenje voda (€/m ³)	0,38	0,38	0,38	1,00
Naknada za zaštitu voda (€/m ³)	0,79	0,03	0,13	26,33
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV- om (€/m³)	11,01	1,36	3,02	8,10

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za poslovne korisnike je 8,10.

Tablica 46 Cijena vode za poslovne korisnike (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

POSLOVNI KORISNICI 2023.	s PDV-om (€ /m ³)	bez PDV-a (€/m ³)	PDV (€/m ³)
fiksni dio CVU	X	X	X
varijabilni dio CVU	1,88	1,66	X
naknada za razvoj	0,63	0,63	X
NKV i NZV	0,51	0,51	X
cijena vode -varijabilna	3,02	X	0,22
fiksni dio CVU	s PDV-om (€/mj.)	bez PDV-a (€/mj.)	PDV (€/mj.)
fiksni dio CVU	6,76	5,98	0,78

Za poslovne korisnike nije prikazana ukupna cijena u kn/m³ (fiksni i svi varijabilni elementi) jer ne postoje dostupni podaci o prosječnoj potrošnji poslovnih korisnika, tako da se fiksni dio cijene vodnih usluga nije mogao svesti na kubični metar potrošnje (m³) u svrhu usporedbe. PDV u varijabilnom dijelu cijene vode za poslovne korisnike iznosio je 0,22 €/m³⁵¹. PDV u fiksnom dijelu cijene vode za poslovne korisnike iznosio je 0,78 €/m³⁵².

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 47 Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike u 2023.		
cijena vode	Fiksni dio cijene vode ⁵³ (€/mj. s PDV-om)	Varijabilni dio cijene vode (€/m ³ s PDV-om)
2023.	6,76	3,02
2022.	7,35	3,05
razlika	-0,59	-0,03
promjena (%)	-7,96	-1,09

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2023. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 4,10% (stopa inflacije).⁵⁴ Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike je bila i u varijabilnom i u fiksnom dijelu znatno ispod stope inflacije.

Za razliku od 2022. u 2023. pao je i varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike (nominalno -1,09%) i fiksni (nominalno -7,96%) ili u omjeru 1 : 7,34.

⁵¹ 1,66 kn/m³ u 2022., 1,56 kn/m³ u 2021., 1,53 kn/m³ u 2020.
(0,22 €/m³ u 2022., 0,21 €/m³ u 2021., 0,20 €/m³ u 2020)

⁵² . 6,37 kn/mj. u 2022., 5,01 kn/mj. u 2021. (0,85 €/mj. u 2022., 0,66 €/mj. u 2021

⁵³ što je ujedno i fiksni dio cijene vodnih usluga

⁵⁴ 12,7% u 2022.

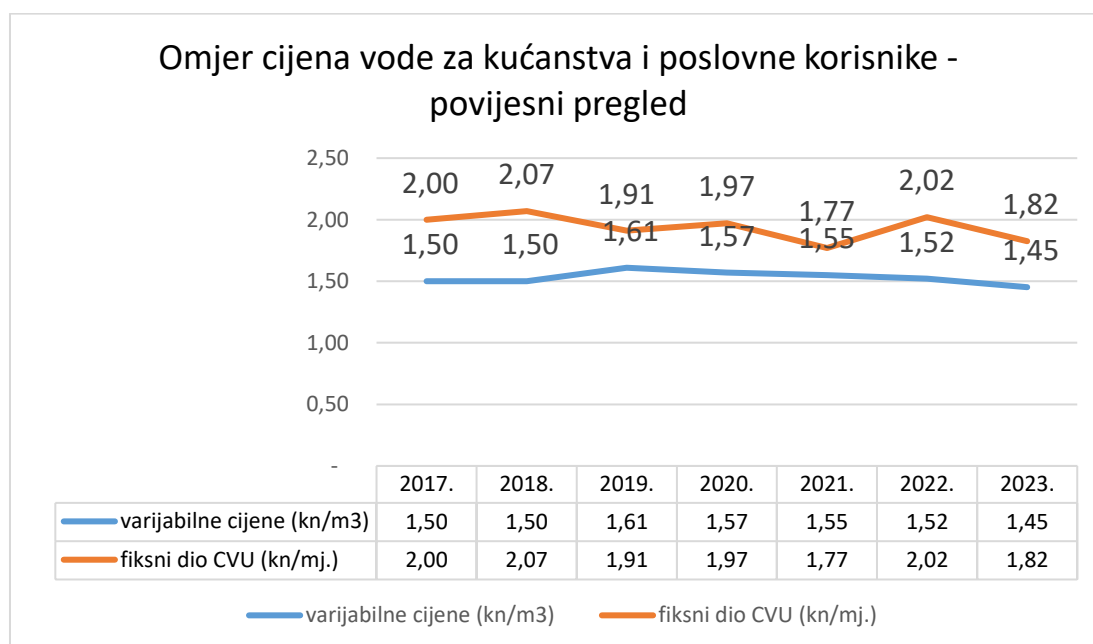
9.4. Omjeri cijene vode za poslovne korisnike i kućanstva

U 2023. omjer fiksnog i varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za poslovne korisnike i kućanstva je pao.

Tablica 48 Omjeri između cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva u 2023.

Omjeri cijena za kućanstva i poslovne korisnike u 2023.	Poslovni (s PDV-om)	Kućanstva (s PDV-om)	Omjeri 2023.	limiti po Uredbi
Fiksni dio CVU (€/mj.)	6,76	3,71	1,82	1,60
Varijabilni dio CVU (€/m ³)	1,88	1,17	1,60	1,70
Naknada za razvoj (€/m ³)	0,64	0,40	1,58	2,00
NKV i NZV (€/m ³)	0,51	0,51	1,00	X
Varijabilni dio cijene vode (€/m ³) ukupno	3,02	2,08	1,45	X

Grafikon 5 Omjeri cijene vode za kućanstva i poslovne korisnike – povijesni pregled

Propisani omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga za kategorije kućanstva i poslovnih korisnika je 1,6 ili omjer koji je postojao kod isporučitelja vodne usluge na dan 31. prosinca 2022., ovisno koji je omjer manji.⁵⁵

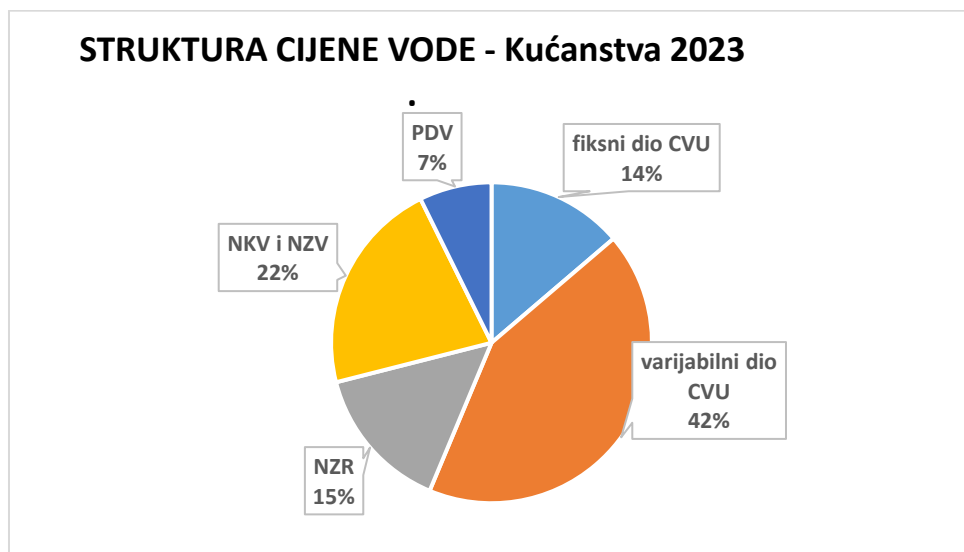
⁵⁵ Članak 22. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga (NN 70/23), za koju odredbu postoje rokovi usklađenja od 30.6.2026. do 30.6.2030.

Propisani omjer varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za kategorije kućanstva i poslovnih korisnika je 1,7 ili omjer koji je postojao kod isporučitelja vodne usluge na dan 31. prosinca 2022., ovisno koji je omjer manji.⁵⁶

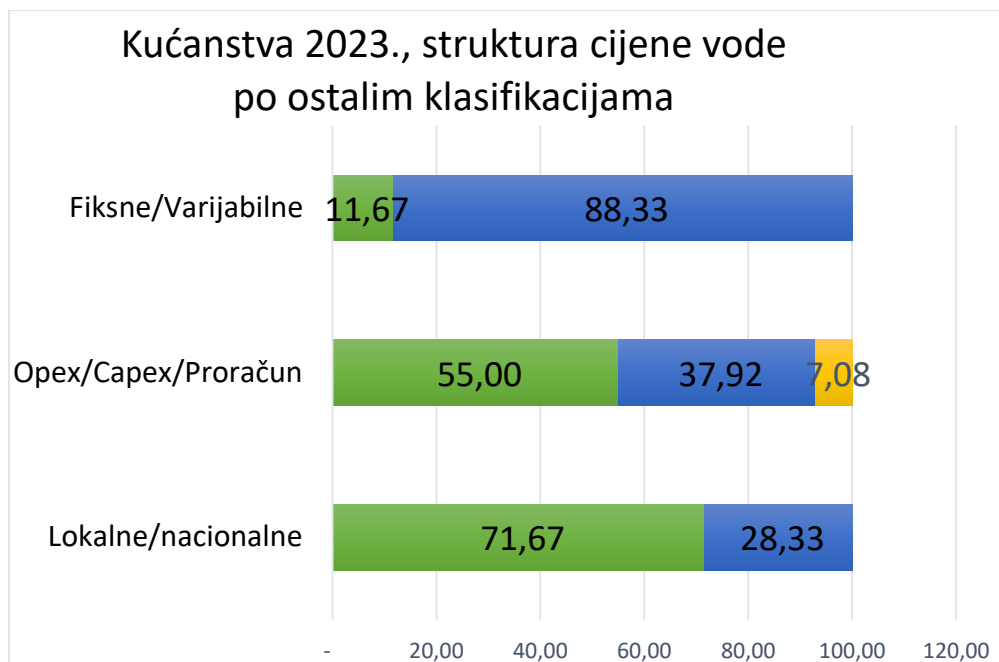
9.5. Struktura cijene vode po različitim klasifikacijama

9.5.1. Struktura cijene vode za kućanstva

Grafikon 6 Struktura cijene vode – udjeli sastavnica u cijeni (kućanstva 2023.)

Grafikon 7 Struktura cijene vode (%) po ostalim klasifikacijama – kućanstva 2023.

⁵⁶ Članak 25. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga (NN 70/23), za koju odredbu postoje rokovi usklađenja od 30.6.2026. do 30.6.2030.

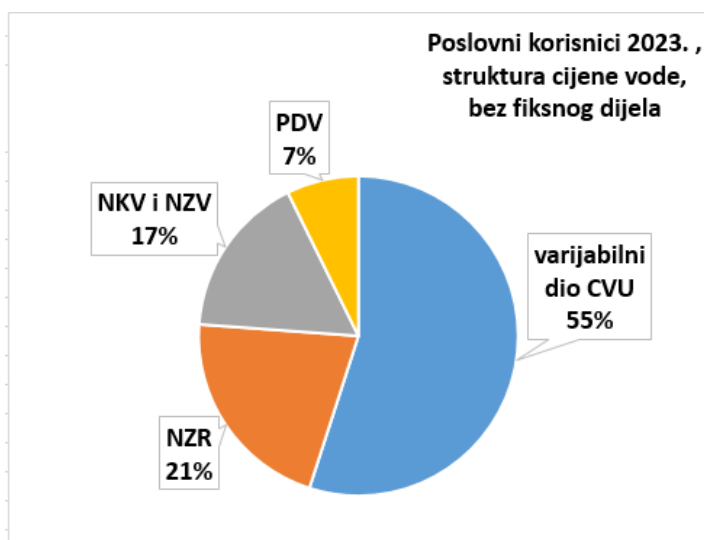
Prva klasifikacija iskazuje udjele fiksnih i varijabilnih sastavnica.

Druga klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema namjeni potrošnje i to na: (i) OPEX i amortizaciju (ii) CAPEX i (iii) opću proračunsku potrošnju.

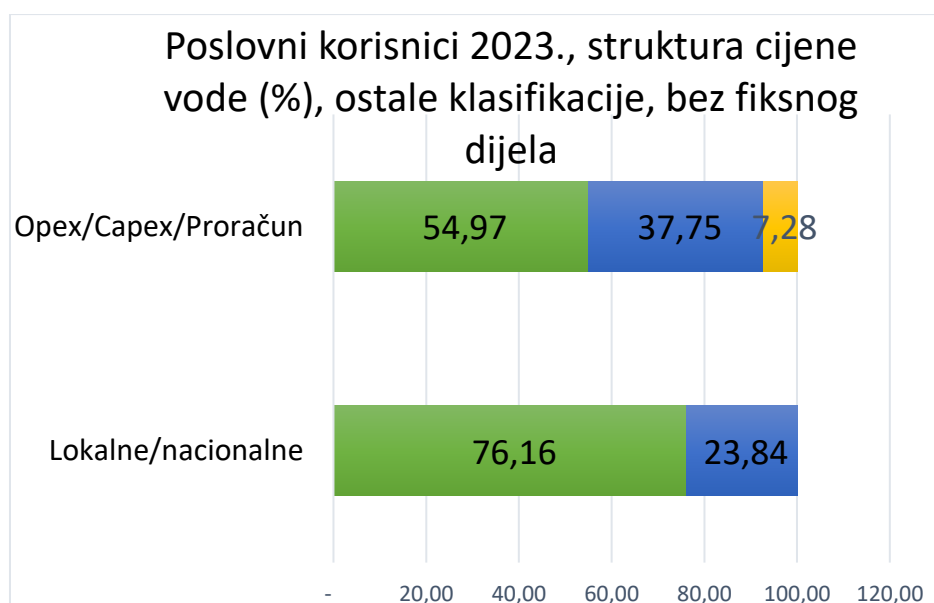
Treća klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema tome pripadaju li primici od njih (i) lokalnoj razini (isporučiteljima vodnih usluga) ili (ii) nacionalnoj razini (Hrvatskim vodama i Državnoj riznici).

9.5.2. Struktura cijene vode za poslovne korisnike

Grafikon 8 Struktura cijene vode – udjeli sastavnica u cijeni (poslovni korisnici 2023.), bez fiksnog dijela

Grafikon 9 Struktura cijene vode (%) po ostalim klasifikacijama – poslovni korisnici 2023., bez fiksnog dijela

Prva klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema namjeni potrošnje i to na: (i) OPEX i amortizaciju (ii) CAPEX i (iii) opću proračunsku potrošnju. Druga klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema tome pripadaju li primici od njih (i) lokalnoj razini (isporučiteljima vodnih usluga) ili (ii) nacionalnoj razini (Hrvatskim vodama i Državnoj riznici.)

10. STRUČNA MIŠLJENJA, STAJALIŠTA, SMJERNICE I OBAVIJESTI

U 2023. se nekoliko zahtjeva za davanjem stručnoga mišljenja, izdvajalo po sadržaju i važnosti za pravilnu primjenu Zakona o vodnim uslugama i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

10.1. Obavijest o zakonitosti poskupljenja vodnih usluga Vinkovačkog vodovoda i kanalizacije d.o.o.

Gradski vijećnik Grada Vinkovaca G.K., obratio se Vijeću za vodne usluge 8. ožujka 2023. sa zahtjevom za nadzorom zakonitosti poskupljenja vodnih usluga Vinkovačkog vodovoda i kanalizacije d.o.o., slijedom koje predstavke je Vijeće pokrenulo nadzor zakonitosti Odluke o cijeni vodnih usluga društva Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., a u okviru 242. sjednice Vijeća održane 9. ožujka 2023. Tijekom postupka, Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. obavijestila je Vijeće službenim dopisom od 16. ožujka 2023. da će, slijedom zahtjeva gradonačelnika Grada Vinkovaca kao većinskog člana društva, hitno sazvati skupštinu društva, u svrhu stavljanja izvan snage Odluke o cijeni vodnih usluga donesene 27. prosinca 2022. Stoga je Vijeće je na 243. sjednici održanoj 16. ožujka 2023. donijelo odluku o zastoju postupka nadzora zakonitosti Odluke o cijeni vodnih usluga od 27. prosinca 2022. a do održavanja najavljene skupštine društva na kojoj će se ponovno odlučivati o predmetnoj Odluci ili do 31. ožujka 2023., ovisno što prije nastupi. (Skupština društva Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. stavila je izvan snage Odluku o cijeni vodnih usluga donesenu 27. prosinca 2022. pa o njezinoj zakonitosti Vijeće nije dalje povodilo postupak nadzora.)

10.2. Obavijest o pravnoj naravi i tijeku postupka izdavanja prethodne suglasnosti na odluku o cijeni javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ili na odluku o cijeni prihvata komunalnih otpadnih voda i otpadnog mulja od drugog isporučitelja vodnih usluga radi daljnje odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja

Vijeće za vodne usluge izdalo je i na svojim mrežnim stranicama 27. srpnja 2023. objavilo Stajalište o pravnoj naravi i tijeku prethodne suglasnosti na odluku o cijeni javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ili na odluku o cijeni prihvata komunalnih otpadnih voda i otpadnog mulja od drugog isporučitelja vodnih usluga radi daljnje odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja.

Prethodna suglasnost Vijeća za vodne usluge (Vijeće) akt je koji se izdaje u postupku donošenja odluke o cijeni javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) te prihvata komunalnih otpadnih voda od drugog isporučitelja vodnih usluga radi daljnje odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja iz članka 52. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama, koja je po svojoj pravnoj snazi izjednačena s odlukom o cijeni vodnih usluga iz članka 43. Zakona o vodnim uslugama, tj. s njegovim stavkom 4. koji određuje da se ista: „donosi (...) kao opći akt s općim učinkom na korisnike vodnih usluga“, dakle kao podzakonski akt, *sui generis*.

Prethodna suglasnost Vijeća stoga je akcesorni akt sudjelovanja u donošenju podzakonskog akta (odluke o cijeni vodnih usluga), s općim učinkom i donesenog temeljem zakonske javne ovlasti iz članka 47. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama odnosno članka 52. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama i može se pobijati u upravnom sporu, na temelju članka 2. stavka 2. Zakona o upravnim sporovima (NN 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17 i 110/21) u posebnom postupku OČJENE ZAKONITOSTI OPĆIH AKATA u skladu s člancima 83. do 88. Zakona o upravnim sporovima. U stajalištu je navedeno i kako se prethodna suglasnost Vijeća

ne izdaje se u upravnom postupku, niti je njezino izdavanje zakonom određeno kao upravna stvar.

Prethodna suglasnost izdaje se na temelju nacрта odluke, obrazloženja i podataka pružatelja usluge, ako Vijeće u cijelosti ili u glavnini, prihvaća razloge iz obrazloženja i podatke pružatelja usluge. Ako se primatelj usluge suglasi ili ne protivi izdavanju prethodne suglasnosti na temelju nacрта odluke Vijeće je ovlašteno izdati prethodnu suglasnost, ako smatra da se njome bitno ne odstupa od dosadašnje pravne prakse Vijeća u određivanju cijena vodnih usluga drugom isporučitelju.

Uz Stajalištu je istaknuto je i sljedeće:

- U dijelu u kojem Vijeće ne prihvaća podatke ovlašteno je dodatno ispitati podatke i utvrditi činjenično stanje.
- U dijelu u kojem Vijeće ne prihvaća način izračuna i/ili računski ishod, ovlašteno je provesti vlastiti izračun te ponoviti računске operacije radi dobivanja ispravnog računskog ishoda.
- ako računski ishod Vijeća znatnije odstupa od nacрта odluke o cijeni vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. članka 52. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama, Vijeće će izdati pružatelju usluge obavijest o spremnosti izdavanja prethodne suglasnosti na izmijenjeni nacrt odluke o cijeni vodnih usluga. Ako se pružatelj suglasi s izmijenjenim nacrtom Vijeće će izdati prethodnu suglasnost.
- Nakon izdavanja prethodne suglasnosti i stupanja na snagu odluke o cijeni vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. članka 52. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama, primatelj usluge može podnijeti Vijeću za vodne usluge zahtjev za davanje regulatornog obrazloženja za davanje prethodne suglasnosti. Vijeće je ovlašteno u takvom slučaju dati regulatorno obrazloženje ili izdati obavijest primatelju usluge da je prethodna suglasnost Vijeća utemeljena na obrazloženju i podacima pružatelja usluge.
- Nakon izdavanja prethodne suglasnosti i stupanja na snagu odluke o cijeni vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. članka 52. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama, primatelj usluge može podnijeti Vijeću za vodne usluge zahtjev za ponovno utvrđivanje istinitosti podataka pružatelja usluge, ako učini vjerojatnim njihovu neosnovanost. Vijeće za vodne usluge ovlašteno je, na trošak primatelja usluge, provesti vještačenje podataka putem ovlaštenog sudskog vještaka ili ovlaštenog revizora.
- Ako se vještačenjem utvrde drukčiji podaci u odnosu na one na kojima je utemeljena prethodna suglasnost, Vijeće će, na zahtjev primatelja usluge ili po službenoj dužnosti, donijeti privremenu odluku o cijeni, na temelju članka 68. stavka 1. točka 4. Zakona o vodnim uslugama ili donijeti odluku o obustavi od primjene odluke o cijeni vodnih usluga, na temelju 68. stavka 1. točke 2. ili 3. Zakona o vodnim uslugama.

10.3. Stručno mišljenje o zakonitosti financiranja izrade projektne dokumentacije i građenja neintegrirane solarne elektrane prihodima od naknade za razvoj

Komunalije d.o.o. Novalja (dalje: isporučitelj vodnih usluga) obratile su se Vijeću za vodne usluge sa slijedećim zahtjevom za izdavanje stručnog mišljenja, kako slijedi.

Zahtjev za izdavanje stručnog mišljenja

U zahtjevu, Komunalije d.o.o. Novalja navode da planiraju provesti postupak javne nabave radi izrade projektne dokumentacije za izgradnju neintegrirane solarne elektrane, te potom krenuti u izgradnju neintegrirane solarne elektrane, za koju će biti potrebno ishoditi lokacijsku odnosno građevinsku dozvolu. Navode i da je svrha izgradnje solarne elektrane samostalna proizvodnja električne energije kako bi se uvelike smanjili troškovi pružanja vodnih usluga, a time i

održavanje odnosno moguće smanjenje postojeće cijene vodnih usluga. Navode i da je solarna elektrana u cijelosti namijenjena pružanju vodnih usluga.

U skladu s navedenim, postavljaju pitanje o zakonitosti financiranja izrade projektne dokumentacije za izgradnju neintegrirane solarne elektrane te izgradnje neintegrirane solarne elektrane prihodima od naknade za razvoj.

Mjerodavni propisi

Za predmetno pitanje mjerodavni su članak 5. stavci 7. i 8. Zakona o vodnim uslugama (NN br. 66/19; dalje u tekstu: ZVU), članak 57. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19; dalje u tekstu ZFVG) te članak 18. stavak 2. Uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga (NN broj 70/23; dalje u tekstu: Uredba o metodologiji)

Članak 5. stavci 7. i 8. ZVU (Načela) propisuju:

„(7) Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge.

(8) Financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina uređuje se zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

Člankom 57. ZFVG propisano je: „Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.“

Člankom 18. stavkom 1. i 2. Uredbe o metodologiji, propisano je:

„(1) Kapitalni izdaci (CAPEX) su:

- tekući kapitalni izdaci i
- troškovi financiranja kapitalnih izdataka.

(2) Tekuće kapitalne izdatke čine svi izdaci koji su nužni da se pripremi, provede i pusti u uporabu projekt gradnje komunalnih vodnih građevina, što uključuje, ali nije ograničeno na: izradu predstudije i studije izvodljivosti projekta, provedbe postupaka procjene utjecaja na okoliš i prirodu, prethodna istraživanja, izradu idejnog, glavnog i izvedbenog projekta i drugih poslova projektiranja, ishođenja posebnih uvjeta za provedbu zahvata u prostoru prema posebnim propisima, ishođenje potrebnih dozvola (lokacijske, građevinske, uporabne i dr.) i drugih upravnih i neupravnih akata, provedbu postupaka javnih nabava, provedbu postupaka otkupa i izvlaštenja nekretnina te drugog rješavanja imovinsko-pravnih odnosa, provedbu geodetskih poslova, građenja, uključujući i rekonstrukcije, nadzor nad građenjem, upravljanjem projektom gradnje, ispitivanje kvalitete izgrađenih vodnih građevina ili određenih njenih dijelova, troškove testiranja i probnoga pogona i troškove pravnih postupaka u vezi s prethodnim poslovima.

(3)“

Propisivanju članka 18. stavka 2. prethodilo je mišljenje ovoga Vijeća, danom u pravnoj stvari po zahtjevu isporučitelja vodnih usluga Albanež d.o.o. Medulin, od 20. siječnja 2022., KLASA: 325-11/22-03/14, URBROJ: 346-99-22-01 o obuhvatu financiranja prihodima iz naknade za razvoj.

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku dalo je slijedeće:

Stručno mišljenje

Vijeće je u sličnoj pravnoj stvari već davalo stručno mišljenje Vodovodu grada Vukovara d.o.o. od 27. svibnja 2021., KLASA: 325-11/21-03/63, URBROJ: 346-99-21-2, a koje se odnosilo na zakonitost financiranja sredstvima naknade za razvoj integrirane solarne elektrane ugradnjom solarnih panela na krovove postojećih objekata i ocijenilo da je riječ o zakonitom financiranju kako s predmetnog aspekta (financiranje opreme koja se postavlja na komunalne vodne građevine), tako i funkcionalnog aspekta (namjena gradnje solarne elektrane u cijelosti je ili pretežito u funkciji pružanja vodnih usluga).

Namjena kojoj će služiti predmetna neintegrirana solarna elektrana (jednako kao i integrirana u ranijoj pravnoj stvari) proizvodnja je električne energije koja bi se koristila za vlastite potrebe građevine na kojoj se sunčana elektrana nalazi. U tom smislu ona služi pružanju vodnih usluga.

Uz amortizaciju i troškove osoblja, troškovi energije predstavljaju jedan od najviših pojedinačnih troškova pružanja vodnih usluga. Samostalna proizvodnju električne energije, osobito iz obnovljivih izvora, smanjuje visoke troškove pružanja vodnih usluga, utječe na smanjenje cijene vodnih usluga ili njezino nepovećanje, a istodobno se postižu pozitivni učinci s gledišta zaštite okoliša i održivog upravljanja.

U trenutku izdavanja predmetnog mišljenja, u razmatranju pred tijelima Europske unije je bio nacrt Preinake Direktive o komunalnim otpadnim vodama, koji sadržava i članak 11. (Energetska neutralnost), kojom se od država članica traži (čl. 11.1.) da, između ostalog, osiguraju provedbu tzv. energetske revizije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, u kojima će se identificirati potencijalno troškovno efikasne mjere za smanjenje korištenja energije, a povećanje korištenja obnovljive energije. U nacrtu (čl. 11.2.) navodi se i „Ovu će energiju (iz obnovljivih izvora; op.Vijeća) proizvoditi operateri uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda, na lokaciji ili izvan nje. Najviše 30% energije može se kupiti iz vanjskih izvora.“ Zaključno, u kontekstu citiranih propisa i kontinuiranih trendova u vodnom zakonodavstvu Europske unije, Vijeće je ostalo na stajalištu, da izgradnja građevinskih objekata ili ugradnja opreme, koji služe pogonu komunalnih vodnih građevina jesu kapitalni izdaci koji su, *analogijom iuris*, izjednačeni s tekućim kapitalnim izdacima gradnje komunalnih vodnih građevina.

Gradnja solarnih elektrana (integriranih ili neintegriranih), uključujući i sve radnje koje prethode gradnji ili joj slijede, a opisane su u članku 18. stavku 2. Uredbe o metodologiji, predstavljaju zakonite tekuće kapitalne izdatke podobne za financiranje prihoda iz naknade za razvoj.

10.4. Stručno mišljenje o kratkoročnom zaduživanju čiji izvor povrata čine bespovratna sredstva vanjskog financiranja

Vodoopskrba i kanalizacija d.o.o. Split, Moslavina d.o.o. Kutina i VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica (dalje: isporučitelji vodnih usluga) obratile su se Vijeću za vodne usluge sa zahtjevom za izdavanje stručnog mišljenja, kako slijedi.

Zahtjev za izdavanje stručnog mišljenja

Sadržaj zahtjeva sva tri isporučitelja vodnih usluga, u bitnom kroz navode Moslavine d.o.o. Kutina:

Društvo ima potrebu za kratkoročnim zaduženjem u svrhu premošćivanja problema tekuće nelikvidnosti koja nastaje zbog vremenske neusklađenosti plaćanja obveza prema izvođaču i

stvarne refundacije EU sredstava. Naime, sukladno Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava (članak 2, točka 2.4.) prihvatljivi su svi izdaci nastali do 31.12.2023. godine. Sukladno Ugovoru Društvo će „metodom nadoknade“ u prvom kvartalu 2024. godine tražiti povrat sredstva za sve plaćene obveze do 31.12.2023. godine, a sredstva za plaćanje navedenih obveza do kraja godine osigurali bi iz kratkoročnog zaduženja. Uzevši u obzir činjenicu da se navedeno kreditno zaduženje ne smatra izvorom financiranja investicije već služi za premošćivanje vremenske neusklađenosti plaćanja obveza i refundacije sredstava moli tumačenje da li se na navedeno primjenjuje čl.33 Zakona o vodnim uslugama?“

Vodoopskrba i kanalizacija d.o.o. Split postavlja i alternativno pitanje primjenjuju li se odredbe članka 33. stavka 1. podstavka 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama kumulativno ili alternativno.

Mjerodavni propisi

Za predmetno pitanje mjerodavni članak 33. stavak 1. Zakona o vodnim uslugama (NN br. 66/19; dalje u tekstu: ZVU) te podredno su članak 5. stavci 7. i 8. ZVU i članak 57. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19; dalje u tekstu ZFVG).

Članak 33. stavak 1. ZVU glasi:

„Granica zaduživanja javnih isporučitelja vodnih usluga

Članak 33.

(1) Ukupna godišnja obveza plaćanja po osnovi svih zaduženja javnog isporučitelja vodnih usluga ne može biti veća od:

- 20 % njegovih ostvarenih prihoda iz cijene vodne usluge u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje i
- 90 % njegovih ostvarenih prihoda iz naknade za razvoj u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje.

(...)“

Člankom 5. stavcima 7. i 8. ZVU (Načela) propisano je:

„(7) Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge.

(8) Financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina uređuje se zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

Člankom 57. ZFVG propisano je:

„Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina *odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.*“

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge dalo je slijedeće:

Stručno mišljenje

Činjenična osnova zahtjeva sva tri isporučitelja vodnih usluga istovjetna je.

Sva tri isporučitelja provode projekte sufinancirane sredstvima Europskih kohezijskih fondova i imaju status korisnika u ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava iz Europskih kohezijskih fondova s posredničkim tijelom razine 1 (ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo) i posredničkim tijelom razine 2 (Hrvatske vode).

U provedbi projekta isporučitelji vodnih usluga imaju sklopljene ugovore o javnoj nabavi (dalje u tekstu: ugovori o javnoj nabavi) s izvršiteljima radova, dobavljačima robe i pružateljima usluga (dalje u tekstu: ugovaratelji).

Razdoblje prihvatljivosti troškova nastalih u ispunjenju ugovora o javnoj nabavi, a sukladno odredbama ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iz Europskih kohezijskih fondova (čl. 2.4.) je 31.12.2023.

Isporučitelji vodnih usluga prvo moraju podmiriti troškove ugovarateljima u okviru razdoblja prihvatljivosti troškova (31.12.2023.), a potom metodom nadoknade potraživati isplaćena sredstva kao refundacija od strane posredničkog tijela razine 2 (Hrvatskih voda) u prvom tromjesečju 2024.

S obzirom da je riječ o značajnim sredstvima, koje isporučitelji vodnih usluga ne mogu podmiriti iz svojih sredstava, na isteku 2023. godine nastaje problem likvidnosti, koji bi isporučitelji vodnih usluga premostili kratkoročnim kreditnim zaduženjem, a povrat kratkoročnoga kredita podmiriti od primljene refundacije po ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava iz Kohezijskih fondova Europske unije.

Za povrat kratkoročnog kredita ne planiraju se koristiti sredstva naknade za razvoj, koja po odredbama ZFVG inače služi otplati kredita i zajmova uzetih za gradnju komunalnih vodnih građevina.

U kontekstu okolnosti:

- da *jedini planirani izvor povrata* kratkoročnog kredita čini iznos buduće refundacije prethodno isplaćenih prihvatljivih troškova po ugovorima o javnoj nabavi;
- da je podmirenje prihvatljivih troškova iz ugovora o javnoj nabavi, prvobitno namirenih ugovateljima od strane isporučitelja vodnih usluga, refundacijom od strane posredničkog tijela razine 2 (Hrvatskih voda) prema isporučitelju vodnih usluga, *nedvosmislena ugovorna obveza* iz ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iz Kohezijskih fondova Europske unije te
- da su podstavci 1. i 2. stavka 1. članka 33. Zakona o vodnim uslugama *striktno vezani* za prihode iz cijene vodnih usluga (podstavak 1.) odnosno za prihode iz naknade za razvoj (podstavak 2.), kao izvore povrata obveza iz takvih zaduženja;

Vijeće je zazelo stav da se odredba članka 33. Zakona o vodnim uslugama ne primjenjuje na ovo kratkoročno zaduženje.

U pravno analognim situacijama, a primjera radi, Zakon o proračunu (NN 144/21) u članku 121. stavku 5. isključuje primjenu zakonskog limita zaduženja jedinica lokalne samouprave od 20 posto ostvarenih prihoda na „iznos zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta iz članka 122. stavka 1. ovoga Zakona“. Članak 122. stavak 1. odnosi se na dugoročno zaduživanje najviše do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta sufinanciranog iz sredstava Europske unije.

Iznimno od prethodnog isključenja primjene članka 33. Zakona o vodnim uslugama na predmetno kratkoročno zaduženje, ako bi se pod pretpostavkom da dio troškova bude ocjenjen kao neprihvatljiv od strane posredničkih tijela, isporučitelji vodnih usluga morali bi podmiriti

obveze iz kratkoročnog zaduženja subvencijom, potporom ili pomoći iz proračuna jedinica lokalne samouprave, što se u praksi rijetko događa i neizgledno je ili refinancirati kratkoročno zaduženje dugoročnim zaduživanjem. Dugoročno zaduživanje za otplatu kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina provodi se, sukladno članku 57. ZFVG, na teret prihoda iz naknade za razvoj. U takvom slučaju mišljenja smo da se na takvo dugoročno zaduživanje primjenjuje samo ograničenje iz članka 33. stavka 1. podstavak 2 ZVU, („90 % njegovih ostvarenih prihoda iz naknade za razvoj u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje“), bez obzira na limit iz podstavka 1. („20 % njegovih ostvarenih prihoda iz cijene vodne usluge u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje“).

10.5. Donošenje Smjernica za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga

Vijeće za vodne usluge nadležno je donijeti smjernice za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga na temelju članka 45. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga NN (70/23). Smjernicama se određuje s detaljniji način izračuna regulatorno dopuštenog prihoda i tarifa vodnih usluga i naknade za razvoj, prijave podataka o operativnim troškovima i kapitalnim izdacima, pravdanje troškova amortizacijskog fonda i druga pitanja primjene metodologije za određivanje cijene vodnih usluga, propisane Uredbom o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga (Narodne novine, broj 70/23; dalje u tekstu: Uredba).

Nacrt Smjernica Vijeće je utvrdilo na svojoj 260. sjednici održanoj 24. studenog 2023. Razumijevajući njihovu važnost i utjecaj na poslovne odluke i procese isporučitelja, Vijeće je Nacrt Smjernica prethodno je dostavilo je svim isporučiteljima vodnih usluga izravno elektroničkom poštom a o istome je provedeno je savjetovanje, na koje su osim isporučitelja i njihovih stručnih službi bili pozvani te se tijekom prosinca 2023., u 2 odvojena savjetovanja, odazvali i aktivno sudjelovali u njemu, i predstavnici Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Uprave vodnoga gospodarstva i zaštite mora.

Nakon savjetovanja i pridobivenih komentara Smjernice su u svom konačnom tekstu usvojene i objavljene na mrežnim stranicama Vijeća za vodne usluge 31. prosinca 2023.

10.6. Stručno mišljenje o zaokruživanju i iskazivanju sastavnica računa za vodne usluge u eurima, u cjenicima i računima za vodnu uslugu

Ovo mišljenje je detaljno obrazloženo u podtočki 3.7.7. ovoga Izješća.

10.7. Stajalište vijeća za vodne usluge o donošenju odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj u 2023.

Ovo Stajalište je detaljno obrazloženo u podtočki 3.7.8. ovoga Izješća.

11. UPRAVNI SPOROVI

Vijeće za vodne usluge donijelo je 27. srpnja 2023. Odluku o prethodnoj suglasnosti na nacrt Odluke o cijeni javne vodoopskrbe isporučitelja vodnih usluga Vodovoda d.o.o. Omiš drugom isporučitelju vodnih usluga Vodovod Brač d.o.o., Supetar (KLASA: 325-11/23-03/54, URBROJ: 346-99-23-2), kojom je predmetna cijena određena na mjestu Omiš-Ribnjak u visini od 0,13670 €/m³, temeljem zahtjeva Vodovoda d.o.o. Omiš od 3. studenog 2022., a u skladu s člankom 47. stavkom 4. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19; ili skraćeno: ZVU).

Vodovod Brač d.o.o., Supetar, podnio je Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske dana 25. kolovoza 2023. Zahtjev za pokretanje postupka za ocjenu zakonitosti općih akata i prijedlog radi donošenja rješenja o obustavi izvršenja tih općih akata, i to gore navedene Odluke o prethodnoj suglasnosti Vijeća za vodne usluge i Odluke o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga Vodovoda d.o.o., Omiš, broj: 3976/22 od 28. srpnja 2023.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske je 26. rujna 2023. donio rješenje (Poslovni broj Usoz-252/23-3) kojim je u pogledu Odluke o prethodnoj suglasnosti Vijeća za vodne usluge odbacio navedeni prijedlog podnositelja, pozivom na odredbu članka 85. stavka 1. točke 1. Zakona o upravnim sporovima (NN 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17 i 110/21) ocijenivši da se ne radi o općem aktu i kako predmetni Sud, s obzirom na Vijeće kao donositelja akta, nije nadležan za ocjenu njegove zakonitosti, dok je prijedlog za ocjenu zakonitosti akta Vodovoda d.o.o., Omiš izdvojen i postupak nastavljen u zasebnom predmetu pod poslovnim brojem Usoz-267/2023.

12. TREND OVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2023.

Vijeće je u 2023. godini uočilo sljedeće trendove:

1. **PRIHODI I RASHODI.** U odnosu na 2022. ukupni prihodi cijelog sektora vodnih usluga bilježe rast od skoro 98 milijuna € (na 724.860.107 €), što predstavlja rast od 15,61%. Ukupni rashodi porasli su za 102 milijuna € (na 698.714.869 €), što predstavlja rast od 17,13%. Cijeli sektor agregirano bilježi pozitivan rezultat za 2023. god. Financijski dobitak prije oporezivanja bio je na 26 milijuna € ili 3,60% od ukupnih prihoda sektora, dok je financijski dobitak nakon oporezivanja iznosio cca 20 milijuna € ili 2,76% od ukupnih prihoda sektora. Cijeli sektor agregirano ne prelazi 5% dopuštene granične marže.
2. U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi povećali su se za 94 milijuna € (na 645.733.016 €) odnosno 17,02%, a rashodi su se povećali za 96 milijuna € (na 648.382.419 €) odnosno 17,40%. Javni dio sektora ostvario je u 2023. gubitak prije oporezivanja od 2.6 milijuna € koji je zadržan unutar niske stope od 0,41% u od ukupnih prihoda javnog dijela sektora.
3. U 2023. godini 8 velikih isporučitelja ostvarilo je ukupne prihode u iznosu od 289 milijuna € odnosno 39,86% od ukupnih prihoda sektora vodnih usluga, 34 srednjih isporučitelja ostvarilo je prihode u iznosu od 295 milijuna € ili 40,69% od ukupnih prihoda, što zajedno čini 80,55%. Preostalih 19,45% od ukupnih prihoda ostvarili su mali i mikro isporučitelji.
4. Odnos između prihoda od prodaje (vodnih usluga) i ostalih prihoda nije povoljan i iznosi 63,18% prema 36,82%. U stavci „ostali prihodi“ prihodovani su: (i) bespovratne kapitalne pomoći (donacije EU fondova, Hrvatskih voda i proračuna) skinute s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (ii) sredstva naknade za razvoj, skinuta s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (iii) subvencije državnog i lokalnih proračuna za pokriće operativnih troškova, (iv) prihodi iz ostalih dopuštenih djelatnosti, ali i (v) priznavanja prihoda s osnove uporabe vlastitih proizvoda, roba i usluga, kao rezultat dvojbene računovodstvene prakse te (vi) prihodi ostvareni unutar grupe, nepovezani s vodnim uslugama i drugim dopuštenim djelatnostima. Ove prakse pokazuju da je održivost upravljanja javnim isporučiteljima vodnih usluga visoko ovisna o investicijskim i operativnim donacijama, a kod nekih isporučitelja vodnih usluga i od računovodstvenog tretmana prihoda nepovezanih s vodnim uslugama i drugim dopuštenim djelatnostima.
5. Tri najveća poslovna rashoda su materijalni troškovi (40,19%), amortizacija dugotrajne imovine (26,75%) i troškovi osoblja (23,30%), koji zajedno čine 90,24% rashoda. Materijalni troškovi uključujući troškove energenata porasli su za 27,26% odnosu na 2022., dok su se troškovi osoblja smanjili za 4,82%, a troškovi amortizacije za 10,38%. Ponovno donošenje Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije u 2023.⁵⁷ i njezina primjena značajno su doprinijeli obuzdavanju troškova energenata, a time i obuzdavanju rasta cijena vodnih usluga.
6. **ZAHVAĆENE I ISPORUČENE KOLIČINE TE GUBICI VODE.** U odnosu na 2022. godinu zahvaćene količine u 2023. povećane su za više od cca 5 milijuna m³ (zahvaćeno 502.279.258 m³), a isporučene količine pale su cca 337 tisuća m³

⁵⁷ (NN 31/23, 74/23, 107/23 i 122/23)

(243.973.422 m³). Gubici izračunati kao razlika između zahvaćenih i isporučenih količina vode iznose 51% (258.305.836 m³) kao i u 2022. U 2023. smanjene su isporuke kućanstvima (za cca 1,8 milijuna m³), a poslovnim korisnicima su četvrtu godinu za redom porasle (za 1,5 milijuna m³) u odnosu na 2022. Odnos potrošnje u Hrvatskoj između kućanstava i poslovnih korisnika se u zadnjih pet godina uvijek kretao blizu omjera 70:30, a i u 2023. je u približnim okvirima (71:29).

7. ISPORUKE VODE DRUGIM ISPORUČITELJIMA. Količine vode u veleisporuci pale su za 2,3 milijuna m³ u odnosu na 2022. (na 43.056.156 m³). Udio veleisporuka u ukupnim isporukama je sa 19% pao na 17%. Raspon cijena u veleisporuci određenih po isporučiteljima vodnih usluga iznosio je je 7,5 (od 0,15927 €/m³ do 1,19451 €/m³)⁵⁸. Raspon cijena određenih po Vijeću za vodne usluge iznosio je 4,41 (od 0,13670 €/m³ do 0,60256 €/m³).⁵⁹
8. PROSJEČNA POTROŠNJA VODE. Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2023. iznosila je 141 litara/dnevno po stanovniku. Prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu smanjena s 11,73 m³ u 2022. na 11,61 m³ s obzirom na ukupno manju potrošnje vode kućanstava u 2023. Prosječan broj članova kućanstva prema Popisu stanovništva iz 2021. iznosi 2,7.
9. BROJ ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA. U evidencijama resornog Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije za 2023. godinu upisana su 152 pravna subjekta, koji u sudskom registru kao predmet djelatnosti imaju upisane javnu vodoopskrbu i/ili javnu odvodnju. Od 152 pravna subjekta, 130 je licencirani isporučitelj vodnih usluga, za 18 pravnih subjekata licence su istekle, a 4 subjekta su pravne osobe za provedbu vodnogospodarskih projekata.

Godišnja financijske izvještaje podnijela su 153 pravna subjekta, i to: 152 s popisa Ministarstva te Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb.

U 2023. cijene vodnih usluga propisno je iskazalo 135 pravnih subjekata, od čega su 130 licencirani isporučitelji vodnih usluga i 5 de facto isporučitelja.

10. OSOBLJE I PLAĆE. Trend pada zaposlenih u sektoru vodnih usluga u Hrvatskoj privremeno je zaustavljen na broju 8.334, s neznatnim povećanjem u 2023. Od 2019. do danas sektor vodnih usluga napustilo je 204 zaposlenika (2,4%), koji nisu zamijenjeni drugim zaposlenicima.

Prosječna neto plaća u 2023. u javnom dijelu sektora iznosila je 1.029,42 €, što je 8,64% (81,88 €) više nego u 2022. (947,54 €), ali je za 10,33% ispod prosječne mjesečne isplaćene neto plaća po zaposlenome u Hrvatskoj (1.148,00 €). Broj zaposlenih ima učinak i na jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga – BROJ ZAPOSLENIH NA 1.000 PRIKLJUČAKA. On u 2023. iznosi 3,5. Poboljšanju ovoga pokazatelja značajno doprinosi povećanje broja kućnih priključaka, s obzirom da se u projektima koji su okončavali 2022. ili 2023. – kućni priključci bili financirani, ne na teret korisnika, već iz sredstava namijenjenih financiranju kapitalnih izdataka (naknade Hrvatskih voda, Kohezijski i drugi fondovi EU itd.).

⁵⁸ Od 1,20 kn/m³ do 9,00 kn/m³

⁵⁹ Od 1,03 kn/m³ do 4,54 kn/m³

11. CIJENE VODE I OMJERI. Cijena vode za kućanstva rasla je nominalno za 3,31% (za 0,08 €/m³), a realno za 1,47% (za 0,04 €/m³). Cijena vode za kućanstva iznosila je 2,43 €/m³ (sve sastavnice). Fiksni dio cijene vodnih usluga iznosio je 3,71 €/mj., a varijabilni 1,17 €/m³.

Za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 4,10% (stopa inflacije). I nominalna i realna stopa promjene cijene vode za kućanstva bila je ispod stope inflacije.

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vode za kućanstva bio je 5,74. Omjer najviše i najniže cijene vode (sve sastavnice) za kućanstva bio je 5,35.

Fiksni dio cijene vode (fiksni dio cijene vodnih usluga) za poslovne korisnike pao je nominalno za – 7,96% (za – 0,59 €/mj.) i iznosio je 6,76 €/mj.

Varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike također je pao i to nominalno za -1,09% (za -0,03 €/m³) i iznosio je 3,02 €/m³.

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike je bila i u varijabilnom dijelu i fiksnom dijelu znatno ispod stope inflacije.

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za poslovne korisnike bio je 8,10.

12. PROSJEČNI RAČUN KUĆANSTVA I SOCIJALNA PRIUŠTIVOST CIJENE porastao je u 2023. za 0,40 €/mjesečno i to sa 27,48 €/mjesečno na 27,89 €/mjesečno, što čini realno povećanje cijene vode od 3,31%. Puštanje u pogon novih uređaja za pročišćavanje te kanalizacijske mreže, vodoopskrbne mreže i glavnih vodoopskrbnih građevina utjecali su i na socijalnu priuštivost cijene vode te je stopa priuštivosti vode kućanstvima s dosadašnjih 1,43% povećana na 1,52% neto-raspoloživog dohotka kućanstva, godišnje (NRD).⁶⁰

13. OMJER CIJENA VODE IZMEĐU KUĆANSTAVA I POSLOVNIH KORISNIKA, u fiksnom dijelu cijene vode pao je na 1,82 (sa 2,02), a u varijabilnom dijelu pao je na 1,45 (sa 1,52), što je afirmativno jer je namjera zakonodavca da te cijene međusobno konvergiraju, do postizanja propisanih omjera (1,60 za fiksni dio; dok je za varijabilni dio cijene taj limit propisan samo za varijabilni dio cijene vodnih usluga i iznosi 1,70).

14. NAKNADA ZA RAZVOJ. Prema zakonskim odredbama operativni troškovi se moraju u cijelosti podmiriti iz cijene vodnih usluga, a kapitalni izdaci iz više izvora (fondovi EU, vodne naknade Hrvatskih voda, naknada za razvoj, proračuni jedinica lokalne samouprave, državni proračun, zajmovi i krediti međunarodnih financijskih institucija i dr.). Naknada za razvoj je ključni instrument lokalnog financiranja vodnih projekata. U 2023. godini 497 gradova i općina imalo je uvedenu naknadu za razvoj, a njih 58 (10 gradova i 48 općina) nije imalo uvedenu naknadu za razvoj, već se odlučilo za lokalno financiranje kapitalnih izdataka na teret svojih proračuna.

⁶⁰ Da je zadržana stara metodologija određivanja NRD-a prema projekcijama Ekonomskog instituta u Zagrebu, priuštivost bi iznosila 1,44% NRD-a. Vijeće je za 2023. godinu primijenilo novo statističko istraživanje Državnog zavoda za statistiku, Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2023.